

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA]

SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 27. februārī¹

Lieta C-135/16

**Georgsmarienhütte GmbH,
Stahlwerk Bous GmbH,
Schmiedag GmbH,
Harz Guss Zorge GmbH
pret
Bundesrepublik Deutschland**

(*Verwaltungsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas Administratīvā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Prejudiciāls jautājums par spēkā esamību – Eiropas Komisijas 2014. gada 25. novembra Lēmums procedūrā par Atbalsta shēmu SA.33995 (2013/C) (ex 2013/NN) – Vācijas atbalsts atjaunojamo energoresursu elektroenerģijai – EEG piemaksas ierobežojums energoietilpīgiem uzņēmumiem – Prejudiciālā jautājuma pieņemamība – TWD judikatūras piemērošana – Valsts atbalsta jēdziens – Priekšrocība – Atbalsta selektīvums – Valsts līdzekļu nodošana – Valsts iestāžu kontrolētas finanšu plūsmas starp privātiem operatoriem

1. Ar Vācijas tiesību aktiem, kuri ir spēkā kopš 2012. gada 1. janvāra, ir ieviests mehānisms atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas (turpmāk tekstā – “EEG elektroenerģija”) izmantošanas veicināšanai. Proti, ir izveidota shēma, lai atbalstītu šāda veida enerģijas ražotājus, kuriem, pamatojoties uz iepirkuma tarifiem un tirgus prēmijām, tiek garantēta cena, kas ir augstāka nekā tirgū pārdotās elektroenerģijas cena.

2. Lai finansētu šo atbalsta shēmu, tika noteikta piemaksa (turpmāk tekstā – “EEG piemaksa”), kura faktiski būtu jāmaksā galapatērētājiem. EEG piemaksa sākotnēji attiecās arī uz dzelzceļa uzņēmumiem un energoietilpīgiem ražošanas nozares uzņēmumiem (turpmāk tekstā – “energorijīgie uzņēmumi”)². Tomēr Vācijas likumdevējs izvēlējās tiem samazināt šīs piemaksas summu, šādi veicinot šo uzņēmumu izmaksu samazināšanu, līdz ar to saglabājot to konkurētspēju.

3. 2014. gada 25. novembrī Eiropas Komisija pauda viedokli, ka EEG piemaksas samazināšana minētajiem uzņēmumiem ir valsts atbalsts, kas ar iekšējo tirgu būtu saderīgs tikai tad, ja tas atbilstu noteiktiem priekšnosacījumiem, kuri precizēti Lēmuma (ES) 2015/1585 par atbalsta shēmu SA.33995 (2013/C) (ex 2013/NN) (ko Vācija īstenojusi atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas un energoietilpīgu lietotāju atbalstam)³ 3. pantā.

1 Orģinālvaloda – spāņu.

2 Šo, no itāļu valodas terminoloģijas aizģūto jaunvārdu biju izmantoģis secināģumos lietā IRCCS – *Fondazione Santa Lucia* (C-189/15, EU:C:2016:287). Lai gan minētajā prejudiciālā nolēmuma lietā aplģukotā Itāģijas shēma bija līdzģiga šajā lietā aplģukojamajai, tajā netģka izģtirzģts, vai šģ shēma ir kvalificēģama kā valsts atbalsts.

3 OV 2015, L 250, 122. lpp.

4. Atbalsts (*EEG* piemaksas samazināšanas veidā), kas neatbilda Lēmumā 2015/1585 paredzētajiem nosacījumiem, tika atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu. Tā kā tas attiecās uz dažiem *Georgsmarienhütte GmbH* grupas uzņēmumiem, Vācijas iestādes, izpildot minēto lēmumu, pieprasīja tiem nekavējoties atmaksāt attiecīgo summu.
5. Daži no uzņēmumiem, kuriem bija pienākums atmaksāt atbalsta summu, pārsūdzēja Vācijas iestāžu lēmumu iesniedzējtiesā, apgalvojot, ka Lēmums 2015/1585 neesot spēkā. Savukārt Vācijas valdība par šo lēmumu cēla prasību atcelt tiesību aktu (lieta T-47/15) Vispārējā tiesā, kura ar 2016. gada 10. maija spriedumu⁴ tās prasību noraidīja.
6. Tiesa *a quo* – piekritot argumentiem, ko izklāsta uzņēmumi, kuri tajā vērsušies, lai apstrīdētu Lēmumu 2015/1585 – ir iesniegusi prejudiciālā nolēmuma lūgumu par šā lēmuma spēkā esamību, tomēr šis lūgums sagādā zināmas grūtības gan procesuāli, gan pēc būtības.
7. Runājot par procesuālajiem aspektiem, Tiesai būtu jāpauž savs viedoklis par *TWD Textilwerke Deggendorf*⁵ judikatūras piemērošanu tādā lietā kā šī, kurā vairāki uzņēmumi valsts tiesā ir nolēmuši apstrīdēt valsts iestāžu lēmumus atgūt atbalstu, kuru Komisija ir atzinusi par nelikumīgu.
8. Tiesai it īpaši būtu jāizšķir: a) vai tiešā prasība atcelt tiesību aktu ir prioritāra un padara līdzīga satura prejudiciālos jautājumus par nepieņemamiem b) vai, gluži pretēji, atstāt uzņēmumiem rīcības brīvību vērsties valsts tiesās, lūdzot tās iesniegt prejudiciālā nolēmuma lūgumu par Komisijas lēmuma, ar kuru atbalsts ir atzīts par nelikumīgu, spēkā esamību.
9. Materiāltiesiskajā ziņā šis ir vēl viens no strīdiem, kas iekļaujas garajā virknē lietu par valsts atbalstu enerģētikas nozarē. *EEG* piemaksas samazinājums noteiktiem energorijīgiem uzņēmumiem atrodas žākštājā pa vidu starp pasākumiem, kuri ir analizēti spriedumā *PreussenElektra*⁶, un tiem, kuri aplūkoti spriedumā *Association Vent De Colère! u.c.*⁷. Šajā gadījumā Tiesai ir jāatrisina jautājums par lielāku vai mazāku valsts kontroli attiecībā uz privāto operatoru izmantotajiem līdzekļiem, kura ir viens no valsts atbalsta jēdziena definējošiem elementiem.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Eiropas Savienības tiesības: Lēmums 2015/1585

10. Saskaņā ar 1. pantu:

“Valsts atbalsts elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamiem energoresursiem un raktuvju gāzes, ietverot finansējuma mehānismu, kas piešķirts, pamatojoties uz *Erneuerbare-Energien-Gesetz* 2012 (2012. gada *EEG* likumu), ko Vācija nelikumīgi īstenoja, pārkāpjot Līguma 108. panta 3. punktu, ir saderīgs ar iekšējo tirgu saskaņā ar I pielikumā noteikto Vācijas saistību īstenošanu.”

4 Spriedums Vācija/Komisija, T-47/15, EU:T:2016:281. Par šo spriedumu Vācijas valdība ir iesniegusi apelācijas sūdzību, kura joprojām atrodas izskatīšanā Tiesā (lieta C-405/16 P, Vācija/Komisija).

5 Spriedums, 1994. gada 9. marts, C-188/92, turpmāk tekstā – “spriedums *TWD*”, EU:C:1994:90.

6 Spriedums, 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160).

7 Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère! u.c.* (C-262/12, EU:C:2013:851).

11. Saskaņā ar 3. pantu:

“1. Valsts atbalsts, ko veido piemaksas samazinājumi, lai 2013. un 2014. gadā finansētu atjaunojamu energoresursu elektroenerģijas atbalstu (*EEG* piemaksa) energoietilpīgiem lietotājiem (*Besondere Ausgleichsregelung, BesAR*), un ko Vācija nelikumīgi īstenoja, pārkāpjot Līguma 108. panta 3. punktu, ir saderīgs ar iekšējo tirgu, ja iekļaujas kādā no četrām šajā punktā minētajām kategorijām.

Ja valsts atbalsts tika piešķirts uzņēmumam, kas ir piederīgs nozarei, kura iekļauta nozaru sarakstā Pamatnostādņu par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam (2014. gada pamatnostādnes) 3. pielikumā, tas ir saderīgs ar iekšējo tirgu, ja uzņēmums samaksāja vismaz 15 % no papildu izmaksām, kas elektroenerģijas piegādātājiem jāmaksā, pamatojoties uz saistībām pirkt atjaunojamu energoresursu enerģiju, ko pēc tam novirzīja saviem klientiem. Ja uzņēmums samaksāja mazāk par 15 % no šīm papildu izmaksām, valsts atbalsts tomēr ir saderīgs, ja uzņēmums samaksāja summu, kas atbilst vismaz 4 % no tā bruto pievienotās vērtības vai – attiecībā uz uzņēmumiem ar elektroietilpību vismaz 20 % – vismaz 0,5 % no bruto pievienotās vērtības.

Ja valsts atbalsts tika piešķirts uzņēmumam, kas nav piederīgs nozarei, kura iekļauta nozaru sarakstā 2014. gada pamatnostādņu 3. pielikumā, bet tā elektroietilpība 2012. gadā bija vismaz 20 % un šajā gadā tas bija piederīgs nozarei ar tirdzniecības intensitāti vismaz 4 % Savienības līmenī, tas ir saderīgs ar iekšējo tirgu, ja uzņēmums samaksāja vismaz 15 % no papildu izmaksām, kas elektroenerģijas piegādātājiem jāmaksā, pamatojoties uz saistībām pirkt atjaunojamu energoresursu enerģiju, ko pēc tam novirzīja elektroenerģijas patērētājiem. Ja uzņēmums samaksāja mazāk par 15 % no šīm papildu izmaksām, valsts atbalsts tomēr ir saderīgs, ja uzņēmums samaksāja summu, kas atbilst vismaz 4 % no tā bruto pievienotās vērtības vai – attiecībā uz uzņēmumiem ar elektroietilpību vismaz 20 % – vismaz 0,5 % no bruto pievienotās vērtības. Ja valsts atbalsts tika piešķirts uzņēmumam, kurš ir tiesīgs saņemt saderīgu valsts atbalstu, pamatojoties uz punkta otro vai trešo daļu, bet uzņēmuma samaksātā *EEG* piemaksas summa nesasniedza līmeni, kādu nosaka šīs punkta daļas, saderīgas ir šādas atbalsta daļas:

- a) attiecībā uz 2013. gadu – tā atbalsta daļa, kas pārsniedz 125 % no uzņēmuma 2013. gadā faktiski samaksātās piemaksas;
- b) attiecībā uz 2014. gadu – tā atbalsta daļa, kas pārsniedz 150 % no uzņēmuma 2013. gadā faktiski samaksātās piemaksas.

Ja valsts atbalsts tika piešķirts uzņēmumam, kurš nav tiesīgs saņemt saderīgu valsts atbalstu, pamatojoties uz punkta otro vai trešo daļu, un uzņēmums samaksāja mazāk nekā 20 % no piemaksas papildu izmaksām bez samazinājuma, saderīgas ir šādas atbalsta daļas:

- a) attiecībā uz 2013. gadu – tā atbalsta daļa, kas pārsniedz 125 % no uzņēmuma 2013. gadā faktiski samaksātās piemaksas;
- b) attiecībā uz 2014. gadu – tā atbalsta daļa, kas pārsniedz 150 % no uzņēmuma 2013. gadā faktiski samaksātās piemaksas.

2. Jebkurš 1. punktā neietvertais atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu.”

12. Saskaņā ar 6. panta 1. punktu:

“Vācija atgūs 3. panta 2. punktā norādīto nesaderīgo atbalstu no atbalsta saņēmējiem saskaņā ar III pielikumā aprakstīto metodi.”

13. Lēmuma 7. pantā Vācijai ir noteikts pienākums nesaderīgo atbalstu atgūt nekavējoties un efektīvi, veicot to četru mēnešu laikā no šā lēmuma paziņošanas datuma.

B. Valsts tiesības: Gesetz zur Neuregelung des Rechtsrahmens für die Förderung der Stromerzeugung aus Erneuerbaren Energien⁸

14. Likuma 40. pantā ir paredzēts:

“Federālais tautsaimniecības un eksporta kontroles birojs, pamatojoties uz pieteikumu, ierobežo piegādes vietai *EEG* piemaksu, ko elektroapgādes uzņēmums pārnes tālāk galapatērētājiem, kuri ir energoietilpīgas ražošanas uzņēmumi ar lielu elektroenerģijas patēriņu vai dzelzceļa uzņēmumi, saskaņā ar 41. un 42. pantu. Ierobežošanas mērķis ir samazināt šādu uzņēmumu elektroenerģijas izmaksas un tādējādi veicināt to starptautiskās un intermodālās konkurētspējas saglabāšanu, ja vien tādējādi netiek apdraudēta likuma mērķu sasniegšana un ierobežošana nav pretrunā elektroenerģijas patērētāju kopuma interesēm.”

15. Likuma 41. pants ir izteikts šādā redakcijā:“(1) Ražošanas uzņēmumiem ierobežojumi tiek noteikti tikai tad, ja uzņēmums apliecina, ka un cik lielā mērā

1. pēdējā noslēgtajā saimnieciskās darbības gadā

- a) no elektroapgādes uzņēmuma saņemtās un paša uzņēmuma patērētās elektroenerģijas apmērs piegādes vietā ir vismaz 1 GWh,
- b) attiecība starp uzņēmuma elektroenerģijas izmaksām un uzņēmuma pievienoto vērtību [...] ir vismaz 14 %,
- c) *EEG* piemaksa ir proporcionāli nodota uzņēmumam un

2. ir veikta sertifikācijas procedūra, kuras ietvaros ir apzināts un novērtēts enerģijas patēriņš un tā samazināšanas potenciāls; tas neattiecas uz uzņēmumiem, kuru elektroenerģijas patēriņš nesasniedz 10 GWh.

(2) 1. punkta 1. apakšpunktā minēto nosacījumu izpilde ir jāapliecina, uzrādot pēdējā noslēgtā saimnieciskās darbības gada elektroenerģijas piegādes līgumus vai rēķinus par elektroenerģiju, kā arī auditora, audita uzņēmuma, zvērināta grāmatvedības revidenta vai grāmatvedības revidentu uzņēmuma apliecinājumu, kas izsniegts, pamatojoties uz gada pārskatu par pēdējo noslēgto saimnieciskās darbības gadu. [...] 1. punkta 2. apakšpunktā minēto nosacījumu izpilde jāapliecina, uzrādot sertifikācijas iestādes apliecinājumu.

[..]

(3) Uzņēmumiem, kuru elektroenerģijas patēriņš 1. punkta 1. apakšpunkta a) punkta izpratnē

1. ir bijis vismaz 1 GWh, attiecīgajai piegādes vietai piemērojamā *EEG* piemaksa par paša uzņēmuma patērēto elektroenerģiju laika posmā, uz ko attiecas ierobežojums

- a) par patērētās elektroenerģijas daļu līdz 1 GWh ieskaitot netiek ierobežota,
- b) par patērētās elektroenerģijas daļu no vairāk nekā 1 līdz 10 GWh ieskaitot tiek ierobežota līdz 10 % no saskaņā ar 37. panta 2. punktu aprēķinātās *EEG* piemaksas,
- c) par patērētās elektroenerģijas daļu no vairāk nekā 10 GWh ieskaitot līdz 100 GWh tiek ierobežota līdz 1 % no saskaņā ar 37. panta 2. punktu aprēķinātās *EEG* piemaksas un

⁸ 2011. gada 28. jūlija Likums par jaunu tiesisko regulējumu no atjaunojamiem energoresursiem iegūtās elektroenerģijas veicināšanai (BGBl. 2011 I, 1634. lpp.; turpmāk tekstā – “2012. gada *EEG* likums”).

- d) par patērētās elektroenerģijas daļu, kas pārsniedz 100 GWh, tiek ierobežota līdz 0,05 centiem par kWh vai
2. ir bijis vismaz 100 GWh un elektroenerģijas izmaksas proporcionāli ir pārsniegušas vairāk nekā 20 % no uzņēmuma pievienotās vērtības, saskaņā ar 37. panta 2. punktu aprēķinātā EEG piemaksa tiek ierobežota līdz 0,05 centiem par kWh.

Apliecinājums jānodrošina, attiecīgi piemērojot 2. punkta nosacījumus.

(4) Piegādes vieta ir visu uzņēmuma telpiski vai fiziski saistīto elektroietaišu kopums, kas atrodas slēgtā uzņēmuma teritorijā un vienā vai vairākos pieslēguma punktos ir savienots ar tīkla operatora tīklu.”

16. Likuma 43. pantā ir noteikts:“(1) 40. panta 1. punktā, aplūkojot kopā ar 41. vai 42. pantu, minētais pieteikums, ieskaitot visus pieteikumam pievienojamos dokumentus, ir jāiesniedz līdz esošā gada 30. jūnijam (materiāltiesiskais noilguma termiņš). Pieņemtais lēmums ir saistošs pieteikuma iesniedzējam, elektroapgādes uzņēmumam un atbildīgajam pārvades sistēmas operatoram. Tas stājas spēkā nākamā gada 1. janvārī un ir spēkā vienu gadu. Agrāka lēmuma ietekme netiek ņemta vērā, aprēķinot elektroenerģijas izmaksu attiecību pret uzņēmuma pievienoto vērtību saskaņā ar 41. panta 1. punkta 1. apakšpunkta b) punktu un 3. punktu.

[..]

(3) Par attiecīgo piegādes vietu atbildīgā pārvades sistēmas operatora tiesības uz EEG piemaksas maksājumiem attiecībā pret elektroapgādes uzņēmumu tiek ierobežotas saskaņā ar Federālā tautsaimniecības un eksporta kontroles biroja lēmumu; pārvades sistēmas operatoriem 36. panta ietvaros ir jāņem vērā šis ierobežojums.”

17. Sīkāks regulējums attiecībā uz EEG piemaksu ir paredzēts it īpaši 2009. gada 17. jūlija *Verordnung zur Weiterentwicklung des bundesweiten Ausgleichsmechanismus* (Noteikumi par federālā mēroga kompensācijas mehānisma turpmāko attīstību)⁹, kas grozīti 2012. gada 17. augusta *Gesetz zur Änderung des Rechtsrahmens für Strom aus solarer Strahlungsenergie und zu weiteren Änderungen im Recht der erneuerbaren Energien* (Likums, ar ko groza no saules enerģijas iegūtai elektroenerģijai piemērojamo tiesisko regulējumu un groza Likumu par atjaunojamo energoresursu enerģiju)¹⁰ 2. pantā, kā arī 2010. gada 22. februāra *Verordnung zur Ausführung der Verordnung zur Weiterentwicklung des bundesweiten Ausgleichsmechanismus* (Noteikumu par kompensācijas mehānismu īstenošanas noteikumi)¹¹, kuri grozīti ar 2013. gada 19. februāra *Zweite Verordnung zur Änderung der Ausgleichsmechanismus-Ausführungsverordnung* (Otrie noteikumi, ar ko groza Noteikumus par federālā mēroga kompensācijas mehānisma turpmāko attīstību)¹².

II. Tiesvedība valsts tiesā, prasības Vispārējā tiesā un prejudiciālie jautājumi

18. 2013. gada 18. decembrī Komisija paziņoja Vācijas Federatīvajai Republikai savu lēmumu par procedūras uzsākšanu saskaņā ar LESD 108. panta 2. punktu saistībā ar atbalsta pasākumu atjaunojamo energoresursu elektroenerģijai un samazinātu EEG piemaksu energoietilpīgiem lietotājiem¹³.

⁹ BGBl. 2009 I, 2101. lpp.

¹⁰ BGBl. 2012 I, 1754. lpp.

¹¹ BGBl. 2010 I, 134. lpp.

¹² BGBl. 2013 I, 310. lpp.

¹³ Valsts atbalsts – Vācija – Valsts atbalsts SA.33995 (2013/C) (ex 2013/NN) – Atbalsts atjaunojamo energoresursu elektroenerģijai un samazināta EEG piemaksa energoietilpīgiem lietotājiem – Uzaicinājums iesniegt piezīmes saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punktu (OV 2014, C 37, 73. lpp.).

19. Deviņi *Georgsmarienhütte* grupas uzņēmumi Vispārējā tiesā cēla prasības par šā (sākotnējā) lēmuma atcelšanu¹⁴.

20. Ar 2015. gada 9. jūnija rīkojumiem Vispārējā tiesa,

- izbeidza piecas no šīm lietām¹⁵ prasības priekšmeta trūkuma dēļ, jo Lēmumā 2015/1585 Komisija bija atzinusi, ka Vācijas piešķirtais atbalsts attiecīgajiem prasītājiem uzņēmumiem ir saderīgs ar iekšējo tirgu.
- izbeidza pārējās četras lietas¹⁶ – arīdzan prasības priekšmeta trūkuma dēļ, jo saskaņā ar Lēmumu 2015/1585 prasītāji uzņēmumi bija saņēmuši daļēji nelikumīgu atbalstu, kuru tiem bija jāatmaksā. Šajās četrās lietās tiesa kā nepieņemamu noraidīja prasītāju lūgumu paplašināt *prasības priekšmetu, lai varētu apstrīdēt arī* Lēmuma 2015/1585 tiesiskumu. Vispārējā tiesa šiem uzņēmumiem atgādināja, ka tiem ir iespēja celt prasību par Lēmuma 2015/1585 atcelšanu, kā tie paši bija to norādījuši gadījumam, ja to pieprasījumi par *prasības priekšmeta paplašināšanu tiktu noraidīti*¹⁷.

21. Šie četri tērauda ražošanas, tēraudlietuvju un tērauda apstrādes jomā strādājošie *Georgsmarienhütte* grupas uzņēmumi šos Vispārējās tiesas 2015. gada 9. jūnija rīkojumus Tiesā nepārsūdzēja. Atšķirībā no pārējiem uzņēmumiem, kuri atradās tādā pašā situācijā¹⁸, un atšķirībā no pašas Vācijas valdības¹⁹ tie arī necēla Tiesā prasību par Lēmuma 2015/1585 atcelšanu.

22. Četru *Georgsmarienhütte* grupas uzņēmumu tiesvedības stratēģija izpaudās tādējādi, ka tie vērsās Vācijas tiesās, lai apstrīdētu (valsts) administratīvos aktus, kuros tiem, piemērojot Lēmumu 2015/1585, bija noteikts atmaksāt par nelikumīgu atzītā atbalsta summu.

23. 2012. un 2013. gadā attiecībā uz šiem četriem uzņēmumiem pieņemtajos administratīvajos lēmumos bija noteikts samazināt tiem *EEG* piemaksu, ņemot vērā, ka tie ir energoietilpīgi lietotāji. Šie lēmumi ar 2014. gada 25. novembra (proti, tā paša datuma, kad tika pieņemts Lēmums 2015/1585) lēmumiem daļēji tika atcelti ar atpakaļejošu spēku, un Vācijas iestādes vienlaikus pieprasīja uzņēmumiem atmaksāt to atbalsta daļu, kuru Komisija bija atzinusi par nelikumīgu²⁰.

14 Rīkojumi, 2015. gada 9. jūnijs, *Stahlwerk Bous*/Komisija (T-172/14, nav publicēts, EU:T:2015:402); *WeserWind*/Komisija (T-173/14, nav publicēts, EU:T:2015:416); *Dieckerhoff Guss*/Komisija (T-174/14, nav publicēts, EU:T:2015:415); *Walter Hundhausen*/Komisija (T-175/14, nav publicēts, EU:T:2015:423); *Georgsmarienhütte*/Komisija (T-176/14, nav publicēts, EU:T:2015:414); *Harz Guss Zorge*/Komisija (T-177/14, nav publicēts, EU:T:2015:395); *Friedrich Wilhelms-Hütte Eisenguss*/Komisija (T-178/14, nav publicēts, EU:T:2015:409); *Schmiedewerke Gröditz*/Komisija (T-179/14, nav publicēts, EU:T:2015:401) un *Schmiedag*/Komisija (T-183/14, nav publicēts, EU:T:2015:396).

15 Rīkojumi, 2015. gada 9. jūnijs, *WeserWind*/Komisija (T-173/14, nav publicēts, EU:T:2015:416); *Dieckerhoff Guss*/Komisija (T-174/14, nav publicēts, EU:T:2015:415); *Walter Hundhausen*/Komisija (T-175/14, nav publicēts, EU:T:2015:423); *Friedrich Wilhelms-Hütte Eisenguss*/Komisija (T-178/14, nav publicēts, EU:T:2015:409) un *Schmiedewerke Gröditz*/Komisija (T-179/14, nav publicēts, EU:T:2015:401).

16 Rīkojumi, 2015. gada 9. jūnijs, *Stahlwerk Bous*/Komisija (T-172/14, nav publicēts, EU:T:2015:402); *Georgsmarienhütte*/Komisija (T-176/14, nav publicēts, EU:T:2015:414); *Harz Guss Zorge*/Komisija (T-177/14, nav publicēts, EU:T:2015:395) un *Schmiedag*/Komisija (T-183/14, nav publicēts, EU:T:2015:396).

17 Rīkojums, 2015. gada 9. jūnijs, *Georgsmarienhütte*/Komisija (T-176/14, EU:T:2015:414), 24. punkts. Pārējos trijos rīkojumos ir identisks punkts.

18 Lietas T-103/15, T-108/15, T-109/15, T-294/15, T-319/15, T-605/15, T-737/15, T-738/15 un T-743/15.

19 Lieta T-47/15, Vācija/Komisija.

20 Lai gan Vācijas valdība bija apstrīdējusi Lēmumu 2015/1585 Vispārējā tiesā, *BAFA* uzskatīja, ka tam ir pienākums to izpildīt, jo saskaņā ar LESD 288. pantu šim lēmumam piemita saistošs spēks, un ka ar administratīvu aktu piešķirts atbalsts, kas ir pretrunā Savienības tiesībām, ir jāatceļ, jo atbalstu saņēmušajiem uzņēmumiem nav (Vācijas) Administratīvā procesa likuma 48. panta 2. punktā paredzētās tiesiskās palāivas.

24. Prasītāji pamata lietā apstrīdēja lēmumus par daļēju atcelšanu *Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle* (Federālais tautsaimniecības un eksporta kontroles birojs; turpmāk tekstā – “BAFA”). Tā kā uz savu pārsūdzību tie nesaņēma skaidru atbildi, 2015. gada 26. martā tie cēla prasību *Verwaltungsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas Administratīvā tiesa, Vācija), kura uzdod šādu prejudiciālu jautājumu par tiesību akta spēkā esamību:

“Vai Eiropas Komisijas 2014. gada 25. novembra Lēmums (ES) 2015/1585 par atbalsta shēmu SA.33995 (2013/C) (ex 2013/NN) (ko Vācija īstenojusi atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas un energoietilpīgu lietotāju atbalstam), C(2014) 8786 *final*, ir pretrunā Līgumam par Eiropas Savienības darbību tāpēc, ka Komisija kvalificē EEG piemaksas ierobežojumu kā atbalstu LESD 107. panta izpratnē?”

25. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Georgsmarienhütte* grupas uzņēmumi, Vācijas valdība un Komisija, tiem piedaloties 2017. gada 5. decembra tiesas sēdē. Lieta tika nodota izskatīšanai Tiesas virspalātai.

III. Par prejudiciālā jautājuma pieņemamību

26. Komisija uzskata, ka prejudiciālais jautājums ir nepieņemams divu iemeslu dēļ, proti:

- pirmkārt, tāpēc ka ir piemērojama spriedumā *TWD* iedibinātā judikatūra, saskaņā ar kuru atsaukties uz Savienības tiesību akta spēkā neesamību valsts tiesā persona var tikai tad, ja tai nav bijis tiesību celt tiešu prasību par šo aktu saskaņā ar LESD 263. pantu.
- otrkārt, tāpēc ka ir piemērojama arī sprieduma *Adiamix*²¹ judikatūra, saskaņā ar kuru iesniedzējtiesas lēmumā ir precīzi jāformulē šaubas par Savienības tiesību normas spēkā esamību, nevis tikai jāatsaucas uz lietas dalībnieku paustajiem argumentiem.

27. Vācijas valdība un *Georgsmarienhütte* grupas uzņēmumi nepiekrīt šiem Komisijas argumentiem un turpretim uzskata, ka prejudiciālais jautājums ir pieņemams.

A. TWD izņēmuma piemērošana

28. “*TWD* izņēmums” ierobežo lietas dalībnieku iespējas pieprasīt, lai valsts tiesas, iesniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, apšaubītu Savienības tiesību aktu spēkā esamību. Pirms pārbaudīt, vai šis izņēmums iederas šajā lietā, manuprāt, ir sīkāk jāizanalizē tā būtiskās iezīmes.

1. Ievada apsvērumi

29. Ceļot prasību kādas dalībvalsts tiesā, jebkuram ir tiesības lūgt šo tiesu vērsties Tiesā, lai tā sniegtu prejudiciālu nolēmumu “par Savienības iestāžu vai struktūru aktu spēkā esamību” gadījumā, ja uz tiem ir balstīti prasībā apstrīdētie valsts iestāžu lēmumi.

30. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedības uzsākšana ir vienīgi valsts tiesas kompetencē²², kura var secināt, ka Savienības tiesību akts ir spēkā esošs, taču nevar to atzīt par spēkā neesošu²³.

21 Rikojums, 2013. gada 18. aprīlis, *Adiamix* (C-368/12, nav publicēts, EU:C:2013:257), 21. un 22. punkts.

22 LESD 267. pants. Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 27. novembris, *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756), 39. punkts un tajā minētā judikatūra.

23 Spriedums, 1987. gada 22. oktobris, *Foto-Frost* (314/85, EU:C:1987:452), 14. un 15. punkts. Skat. arī spriedumus, 2006. gada 10. janvāris, *IATA un ELFAA* (C-344/04, EU:C:2006:10), 27. un 30. punkts, un 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami u.c./Parlaments un Padome* (C-583/11 P, EU:C:2013:625), 95. punkts.

31. Spriedumā *TWD* Tiesa nolēma, ka “tiesiskās noteiktības prasības [...] liek izslēgt iespēju tādām atbalsta saņēmējām, attiecībā uz kuru Komisija, pamatojoties uz Līguma 93. pantu, ir pieņēmusi lēmumu un kurš varēja apstrīdēt šo lēmumu, bet nav ievērojis obligāto termiņu, kāds tālab paredzēts Līguma 173. panta trešajā daļā, valsts tiesās apstrīdēt šā lēmuma likumību, ceļot prasību par šā lēmuma īstenošanas pasākumiem, ko veikušas valsts iestādes”²⁴.

32. Kopš 1994. gada Tiesa vairākkārt ir apstiprinājusi *TWD* judikatūras spēkā esamību. Pēdējo reizi tā ir apstiprināta un precizēta virspalātas pieņemtajā spriedumā *A u.c.*²⁵, kurā būtībā ir atkārtoti formulēta iepriekš pieņemtajos spriedumos rodamā Tiesas judikatūra.

33. Tādējādi, lai nodrošinātu tiesisko noteiktību, *TWD* judikatūra nosaka robežas iespējai apstrīdēt Savienības tiesību aktus, kuriem ir juridiska iedarbība²⁶. Šis ierobežojums attiecas arī uz dalībvalstīm²⁷. Tādējādi iespēja apstrīdēt Savienības tiesību aktus netiek izslēgta, bet šo tiesību īstenošana atgriežas pie to pirmavota: personai, kurai nešaubīgi ir tiesības tos pārsūdzēt, tas ir jādara noteiktajā termiņā (principā, divu mēnešu laikā) un tiesā, kuras kompetencē ir tos atzīt par spēkā neesošiem (proti, Vispārējā tiesā)²⁸.

34. Tādējādi *TWD* judikatūra attiecas uz gadījumiem, kad indivīda prasība par tiesību akta atcelšanu būtu acīmredzami pieņemama Vispārējā tiesā. Līdz šim šāda situācija ir bijusi retos gadījumos²⁹ neapšaubāmi tāpēc, ka *LESD* 263. pantā³⁰ ir noteikti ierobežojumi attiecībā uz indivīdu tiesībām celt prasību³¹ par tiesību akta atcelšanu Vispārējā tiesā. Ja prasītāju tiesības celt prasību nav skaidras, nepārprotamas un acīmredzamas, Tiesa izvairās piemērot *TWD* izņēmumu³².

24 Spriedums *TWD*, 17. punkts.

25 Spriedumi, 2017. gada 14. marts, *A u.c.* (C-158/14, EU:C:2017:202), 70. punkts, kurā citēti sprieduma *TWD* 18. punkts un 2001. gada 15. februāra spriedums *Nachi Europe* (C-239/99, EU:C:2001:101). Saskaņā ar tā 70. punktu “[...] lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par Savienības tiesību akta spēkā esamību var tikt noraidīts vienīgi tad, ja, lai gan prasība atcelt tiesību aktu par Savienības tiesību aktu būtu bijusi acīmredzami pieņemama, fiziska vai juridiska persona, kas varētu celt šādu prasību, atturas to darīt noteiktajā termiņā un atsaucas uz šā akta prettiesiskumu tiesvedībā valsts tiesā, lai mudinātu valsts tiesu vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālo nolēmumu par šā akta spēkā esamību, tādējādi apejot galīgo raksturu, kāds attiecībā uz to ir šim aktam pēc prasības celšanas termiņa beigām”.

26 Spriedums *TWD*, 16. punkts: “prasības celšanas termiņu mērķis ir nodrošināt tiesisko noteiktību, novēršot iespēju, ka Kopienas pasākumi ar juridiski saistošu iedarbību varētu tikt apstrīdēti bezgalīgi”. Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1997. gada 30. janvāris, *Wiljo* (C-178/95, EU:C:1997:46), 19. punkts, un 2001. gada 15. februāris, *Nachi Europe* (C-239/99, EU:C:2001:101), 29. punkts.

27 Spriedums, 2002. gada 22. oktobris, *National Farmers' Union* (C-241/01, EU:C:2002:604), 36. punkts.

28 Spriedums *TWD*, 18. punkts: “[...] ja tiktu pieļauts, ka šādos apstākļos attiecīgā persona varētu valsts tiesā iebilst pret lēmuma izpildi, pamatojoties uz tā spēkā esamību, būtu tas pats, kas atzīt tai iespēju neievērot to, ka pēc prasības celšanai noteikto termiņu beigām šis lēmums attiecībā uz šo personu ir galīgs”. Šajā nozīmē skat. vēlāk pieņemtos spriedumus, 2001. gada 15. februāris, *Nachi Europe* (C-239/99, EU:C:2001:101), 30. punkts; 2012. gada 27. novembris, *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756), 41. punkts, un 2015. gada 5. marts, *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151), 28. un 30. punkts.

29 Spriedumi *TWD*, 17.–25. punkts; 1997. gada 30. janvāris, *Wiljo* (C-178/95, EU:C:1997:46), 15.–25. punkts, un 2001. gada 15. februāris, *Nachi Europe* (C-239/99, EU:C:2001:101), 29.–40. punkts.

30 Ar Lisabonas līguma rezultātā gūto *LESD* 263. panta ceturrtās daļas formulējumu ir gribēts stiprināt fizisku vai juridisku personu tiesību aizsardzību tiesā attiecībā pret Savienības tiesību aktiem, paplašinot prasības atcelt tiesību aktu pieņemamības nosacījumus un attiecinot tos arī uz reglamentējošiem aktiem, kuri privātpersonas skar tieši un kuriem nav vajadzīgi īstenošanas pasākumi. Tomēr Tiesa ir uzskatījusi, ka šāds pieņemamības nosacījumu paplašinājums nenozīmē atteikšanos no *TWD* izņēmuma. Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 9. jūnijs, *Comitato "Venezia vuole vivere"* u.c./Komisija (C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P, EU:C:2011:368), un 2017. gada 14. marts, *A u.c.* (C-158/14, EU:C:2017:202), kura 69. punktā ir noteikts: “tomēr šāds prasības atcelt tiesību aktu [pieņemamības] nosacījumu paplašinājums nekompensē nespēju valsts tiesā apstrīdēt Savienības tiesību akta spēkā esamību, ja prasība atcelt tiesību aktu, kas būtu bijusi jāceļ Vispārējā tiesā vienai no strīda pusēm šajā tiesā, nebūtu bijusi acīmredzami pieņemama”.

31 Šie ierobežojumi neattiecas uz gadījumiem, kad viena no strīda pusēm ir dalībvalsts, kurai vienmēr ir tiesības celt prasību par tiesību akta atcelšanu.

32 Skat. it īpaši spriedumus, 2006. gada 23. februāris, *Atzeni u.c.* (C-346/03 un C-529/03, EU:C:2006:130), 30.–34. punkts; 2007. gada 8. marts, *Roquette Frères* (C-441/05, EU:C:2007:150), 35.–48. punkts; 2010. gada 29. jūnijs, *E un F* (C-550/09, EU:C:2010:382), 37.–52. punkts; 2014. gada 18. septembris, *Valimar* (C-374/12, EU:C:2014:2231), 24.–38. punkts, 2015. gada 5. marts, *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151), 27.–32. punkts; 2016. gada 28. aprīlis, *Borealis Polyolefine u.c.* (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 un no C-391/14 līdz C-393/14, EU:C:2016:311), 57. punkts, un 2017. gada 14. marts, *A u.c.* (C-158/14, EU:C:2017:202), 71.–75. punkts.

35. Vēlos arī uzsvērt, ka spriedumā *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português*³³ Tiesa noraidīja atsaukšanos uz to, ko varētu kvalificēt kā apgrieztu *TWD* izņēmumu. Šajā lietā Portugāles valdība Vispārējā tiesā necēla prasību par Lēmuma 2011/346/ES³⁴, kuru gan (nesekmīgi) bija centušās apstrīdēt³⁵ divas privātas bankas, atceļšanu, tomēr pēc tam tā šajā tiesā atsaucās gan uz to, ka šis lēmums ir galīgs, gan uz *TWD* izņēmumu, valsts tiesā notiekošās tiesvedības³⁶ ietvaros iesniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

36. *TWD* izņēmums neliedz valsts tiesām jebkurā brīdī pēc savas ierosmes vai kādas puses lūguma (kurai nav neapstrīdamu tiesību celt prasību par tiesību akta atceļšanu) uzdot prejudiciālu jautājumu par kāda Savienības tiesību akta spēkā esamību³⁷. Izņēmuma pamatmērķis ir novērst pušu Savienības tiesībās paredzēto tiesību aizsardzības līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu.

37. Atkārtoju, ka, šādi traktēta, *TWD* judikatūra neliedz valsts tiesai iesniegt prejudiciālā nolēmuma lūgumu, ja tai ir šaubas par to, vai ir spēkā Savienības tiesību akts, kura valsts īstenošanas pasākumi tai ir jāizvērtē³⁸. *TWD* izņēmumam nav jātraucē valsts tiesas un Tiesas *parasto* sadarbības mehānisms prejudiciālās tiesvedības veidā.

38. Īsumā sakot, *TWD* izņēmuma piemērošanai ir vajadzīgs, lai būtu: i) Savienības tiesību akts; ii) prasības par tiesību akta atceļšanu neesamība; iii) indivīda skaidras un nepārprotamas tiesības celt prasību par Savienības tiesību akta atceļšanu Vispārējā tiesā un iv) valsts īstenošanas pasākumi, par kuriem ir uzsākta tiesvedība valsts tiesā, kurā ir izvirzīts jautājums par Savienības tiesību akta spēkā neesamību.

39. Šādi veidots *TWD* izņēmums, neraugoties uz kritiku, ko tas ir izpelnījies³⁹, manuprāt, ir pilnīgi pamatots, un es neredzu iemeslu ierosināt Tiesai no tā atteikties. Gluži pretēji, uzskatu, ka šī ir viena no doktrīnām, kurā pilnībā īstenojas princips *stare decisis*.

33 2015. gada 5. marta sprieduma *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151) 30. punktā ir noteikts, ka *TWD* izņēmums “[...] ir piemērojams vienīgi attiecībā pret lietas dalībnieku, kurš atsauca uz Eiropas Savienības tiesību akta pretiesiskumu valsts tiesā, lai arī viņš nešaubīgi būtu varējis pret šo aktu celt prasību atcelt tiesību aktu atbilstoši LESD 263. pantam, bet nav to darījis paredzētajā termiņā. Tādējādi apstāklim, ka *Estado português*, kas neapstrīd Lēmumu 2011/346 valsts tiesā, nav par šo lēmumu cēlusi Vispārējā tiesā prasību atcelt tiesību aktu, nav nozīmes jautājumu par šī lēmuma spēkā esamību pieņemamības izvērtēšanai”.

34 Komisijas Lēmums (2010. gada 20. jūlijs) par valsts atbalstu C 33/09 (ex NN 57/09, CP 191/09), ko valsts garantijas veidā attiecībā uz *BPP* īstenojusi Portugāle (OV 2011, L 159, 95. lpp.).

35 Spriedums, 2014. gada 12. decembris, *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (T-487/11, EU:T:2014:1077).

36 Strīds bija par Portugāles valsts prasījuma iekļaušanu *BPP* likvidācijas saistībās 24 462 921,24 EUR apmērā, kam pieskaitīti maksājami procenti un ko veido atgūstamā atbalsta summa, ko tā it kā nelikumīgi esot piešķirusi *BPP*, piešķirot valsts garantiju šai bankai saistībā ar aizdevumu 450 miljonu EUR apmērā.

37 Šo secinājumu Tiesa izdarīja 2006. gada 10. janvāra spriedumā *Cassa di Risparmio di Firenze* u.c. (C-222/04, EU:C:2006:8), 72. un 74. punktā sakot, ka prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa ir uzdevusi *motu proprio*, nevis tāpēc, ka to būtu lūdzis kāds valsts tiesā notiekošās tiesvedībā dalībnieks, kas būtu apveltīts ar tiesībām iesniegt prasību par attiecīgā lēmuma atceļšanu, bet tās nav izmantojis. Ģenerālvokāts F. Dž. Džeikobss [F. G. Jacobs] savu secinājumu (C-222/04, EU:C:2005:655) 63. punktā piebilda, ka “lietas dalībnieks, kam bija jāapstrīd lēmums, tieši ceļot prasību Tiesā, bet kurš nav to darījis, kas, manuprāt, bija lietas *TWD Textilwerke Deggendorf* būtība, šajā gadījumā nav ļaunprātīgi izmantojis tiesvedību”.

38 Vēl vairāk – valsts tiesa var pati piemērot *TWD* izņēmumu, lai nebūtu jāuzdod [prejudiciālais] jautājums. 2007. gada 18. jūlija sprieduma *Lucchini* (C-119/05, EU:C:2007:434) 56. punktā Tiesa noteica, ka “iesniedzējtiesa ir pamatoti atteikusies uzdot Tiesai jautājumu par Lēmuma 90/555 spēkā esamību; lēmuma, kuru *Lucchini* varēja apstrīdēt mēneša laikā, skaitot no tā publicēšanas dienas saskaņā ar EOTK līguma 33. pantu, bet kas netika izdarīts”.

39 Barav, A. “Déviation préjudicielle”. *Le renvoi préjudicielle dans le droit de l'Union européenne*. Bruylant, Brisele, 2011, 217.–282. lpp.; Ritleng, D. “Pour une systématique des contentieux au profit d'une protection juridictionnelle effective”. *Mélanges en hommage à Guy Isaac, 50 ans de droit communautaire*. Presses de l'Université des sciences sociales de Toulouse, 2005, 2. sēj., 735. lpp.; Martínez Capdevila, C. “The action for annulment, the preliminary reference on validity and the plea of illegality: Complementary or alternative means?” *Yearbook of European Law*, 2006, 25. sēj., 451. lpp.; Schwensfeier, R. “The *TWD* principle post-Lisbon”. *European Law Review*, 2012, 156. lpp.

40. *TWD* izņēmums, manuprāt, atbilst diviem mērķiem, kuri abi sakrīt:

- Pirmkārt, tas nosaka (personai, kurai ir skaidras un nepārprotamas tiesības celt prasību) izmantot tiesības celt prasību par tiesību akta atcelšanu, jo ir jāparedz laika ierobežojums attiecībā uz iespēju apstrīdēt Savienības tiesību aktus, kuriem ir juridiska iedarbība⁴⁰, lai garantētu tiesisko noteiktību⁴¹.
- Otrkārt, tas veido loģisku saikni starp prasību par tiesību akta atcelšanu un prejudiciālo jautājumu par tā spēkā esamību. Pirmā ir *atbilstošs* procesuāls instruments, lai nodotu izskatīšanai tiesā jautājumu par Savienības tiesību akta tiesiskumu, jo LESD 263. pants garantē pilnīgu tiesisko aizsardzību indivīdiem, kuriem ir tiesības celt prasību.

41. Ceļot tiešu prasību, pēc procesuālo rakstu apmaiņas starp prasītāju un Savienības iestādi vai struktūru, kura ir tiesību akta autors, Vispārējā tiesā tiek uzsākta apstrīdēšanas procedūra, kurā ir plašas iespējas veikt pierādījumu savākšanas pasākumus. Šis mehānisms nodrošina pierādījumus, lai precīzi noskaidrotu faktus, kā arī ļauj iesaistīties procesā citiem lietas dalībniekiem (piemēram, konkurējošiem uzņēmumiem, kuri nav saņēmuši atbalstu) personu, kas iestājušās lietā, statusā⁴².

42. Strīdos par valsts atbalstu, kuri fakti un tehnisko aspektu ziņā ir ļoti sarežģīti, prasības par tiesību akta atcelšanu priekšrocības ir vēl skaidrāk redzamas⁴³. Tajos pilnībā apstiprinās *TWD* izņēmuma (kas ne velti tika noteikts kādā lietā par valsts atbalstu) loģika, kuras būtība ir likt indivīdam, kuram ir nepārprotamas tiesības celt prasību, izmantot šāda veida prasību. Tādējādi pusēm ir papildus divu instanču garantija, jo par Vispārējās tiesas spriedumu ir iespējams iesniegt apelācijas sūdzību Tiesā.

43. Turklāt uzdrošinot sacīt, ka šajā īpašajā valsts atbalsta jomā (un līdzīgās jomās, kuras savos apsvērumos min Komisija)⁴⁴ lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu var radīt vairāk problēmu, nekā ar tā iesniegšanu mēģina atrisināt. Ja ir jāizvērtē kāda atsevišķa lēmuma (nevis vispārpiemērojamu noteikumu) spēkā esamība, saistībā ar kuru ir jāveic sarežģīta faktisko apstākļu un pierādījumu analīze ar būtiskiem tehniskiem elementiem, valsts procedūra nav pietiekama, lai, neiesaistoties Savienības tiesību akta autorei iestādei, valsts tiesa pirms prejudiciālā nolēmuma lūguma iesniegšanas “pietiekami precīzi” varētu noteikt šīs analīzes rezultātu⁴⁵.

44. Varētu iebilst, ka šie trūkumi ir novēršami Tiesā notiekošās prejudiciālās tiesvedības gaitā. Jā, protams, tikai tas nozīmētu padarīt tās uzdevumu par funkciju, kura saskaņā ar Savienības tiesiskās sistēmas uzbūvi ir uzticēta Vispārējai tiesai. Kā pareizi atgādina Komisija, mērķis, izveidojot Vispārējo tiesu, bija, lai tā izskatītu prasības, “kas prasa sarežģītu faktu detalizētu izmeklēšanu, [attiecībā uz kurām] otras tiesas izveide uzlabos individuālo interešu tiesisko aizsardzību”. Un piebilst, ka tās izveide dos “Tiesai iespēju koncentrēt darbību uz savu pamatzdevumu nodrošināt Kopienas tiesību vienādu interpretāciju”⁴⁶.

40 Spriedums, 2001. gada 15. februāris, *Nachi Europe* (C-239/99, EU:C:2001:101), 29. punkts un tajā minētā judikatūra.

41 Spriedums *TWD*, 16. punkts.

42 2017. gada 6. oktobra rīkojumā *Greenpeace Energy/Komisija* (C-640/16 P, nav publicēts EU:C:2017:752) 61.–63. punktā ir apstiprināts, ka indivīdi, kurus Komisijas lēmums par valsts atbalstu neskar tieši un individuāli, var valsts tiesās apstrīdēt tā spēkā esamību un lūgt tām iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. No tā var secināt, ka prejudiciālais jautājums par spēkā esamību ir pakārtots attiecībā pret prasību par tiesību akta atcelšanu, kura ir atbilstošs līdzeklis, ar kuru indivīdi, kurus Komisijas lēmumi skar tieši un individuāli, var tos apstrīdēt.

43 Šādi to ir uzsvēris ģenerālvokāts F. Dž. Džeikobss [*F. G. Jacobs*] secinājumos lietā *TWD* (C-188/92, EU:C:1993:358), 17.–20. punkts.

44 Komisija kā piemēru min tirdzniecības politikas (antidempinga) lēmumus, ierobežojošus pasākumus, tiesību aktus vides, ķīmijas un medicīnas nozarē, kā arī lauksaimniecības un zivsaimniecības politikas ietvaros pieņemtos aktus.

45 Saskaņā ar Tiesas Ieteikumiem valstu tiesām par prejudiciālās tiesvedības ierosināšanu (OV 2016/C 439/01) vēlams, “lai iesniedzējtiesa lēmumu lūgt prejudiciālu nolēmumu pieņemtu tādā tiesvedības stadijā, kad tā spēj pietiekami precīzi definēt lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus, kā arī tiesiskos jautājumus, kas šajā lietā rodas”.

46 Padomes Lēmuma 88/591/EOTK, EEK, Euratom (1988. gada 24. oktobris), ar ko izveido Eiropas Kopienas Pirmās instances tiesu (OV 1988, L 319, 1. lpp.), preambulas trešais un ceturtais apsvērumi.

45. Šādi raugoties, *TWD* judikatūras kritika, kurā ir akcentētas indivīdu tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību, man nešķiet pārlicinoša. Būtībā indivīdiem nav *tiesību* prasīt, lai valsts tiesa uzdotu prejudiciālo jautājumu, bet – atkārtot, ja tiem ir nepārprotamas tiesības celt prasību, – viņi ir tiesīgi apstrīdēt Savienības tiesību aktu Vispārējā tiesā, proti, *istajā* vietā, kurā tiem tiek sniegta šī aizsardzība.

46. Es arī nepiekrītu viedoklim, ka pusēm vajadzētu ļaut brīvi izvēlēties tiesvedības stratēģiju tā, ka LESD 263. pantā paredzētajā termiņā tās varētu izvēlēties starp: a) prasības par tiesību akta atcelšanu celšanu Vispārējā tiesā un b) atsaukšanos uz tiesību akta spēkā neesamību valsts tiesā, pieprasot tai iesniegt prejudiciālā nolēmuma lūgumu Tiesā.

47. Uzskatu, ka šāda brīvība izvēlēties tiesu nav vēlama, turklāt tādējādi netiek ievērota arī prioritāte, kas piemīt prasībai par tiesību akta atcelšanu, kura ir LESD 263. pantā paredzētais atbilstošais tiesību aizsardzības līdzeklis, lai lemtu par Savienības tiesību aktu, kurus apstrīdējuši prasītāji, kuriem ir nepārprotamas tiesības celt prasību, spēkā esamību. Šāda izvēles iespēja vairotu procesuāli sarežģītas situācijas (tādas kā šajā lietā), kas traucē Savienības tiesībās paredzētās tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēmas darbību⁴⁷.

2. *Termiņa nozīme TWD judikatūrā*

48. *TWD* izņēmums ir vērstis ne tikai uz to, lai nepieļautu prasības par tiesību akta atcelšanu iesniegšanas termiņa apiešanu. Atkārtot, ka tā mērķis ir arī piešķirt prasībai par tiesību akta atcelšanu prioritāti attiecībā pret prejudiciālo tiesvedību, jo tā ir *parastais* Savienības tiesību aktu pārsūdzības instruments, lai gan teorētiski indivīdam ir tiesības izmantot abus šos tiesību aizsardzības līdzekļus.

49. Šādi raugoties, brīdis, kad indivīds kā alternatīvu prasībai par tiesību akta atcelšanu izvēlas vērties valsts tiesā, rosinot to iesniegt prejudiciālā nolēmuma lūgumu, nav vienīgais būtiskais aspekts. Lietās *TWD* un *Nachi Europe*⁴⁸ prasītāji vērsās valsts tiesā *pēc tam, kad bija beidzies termiņš* prasības par tiesību akta atcelšanu iesniegšanai, kas ir parasta situācija *TWD* judikatūras piemērošanai. Bet, manuprāt, tā ir jāpiemēro arī tad, ja indivīds, netieši apšaubot Savienības tiesību akta spēkā esamību, vērsās valsts tiesā *termiņā*, kura ietvaros viņš būtu varējis izmantot tiesības celt Vispārējā tiesā prasību par šī tiesību akta atcelšanu.

50. Nebūtu loģiski, ja *TWD* izņēmums būtu atkarīgs no tā, kad indivīdi, kuriem ir nepārprotamas tiesības celt prasību, izlemtu vērties valsts tiesā, vai no tā, cik ātri vai lēni valsts iestādes īstenotu administratīvās darbības, pieņemot lēmumus par Savienības tiesību akta piemērošanu. Noteicošais, gluži pretēji, ir tas, ka šie indivīdi nav cēlušī prasību Vispārējā tiesā, apzinoties, ka tā ir tiesa, kurā tiem saskaņā ar LESD 263. pantu vajadzēja vērsties.

3. *TWD izņēmuma piemērošana šajā lietā*

51. *Georgsmarienhütte* un pārējie trīs uzņēmumi pārsūdzēja iesniedzējtiesā *BAFA* 2014. gada 3. decembra lēmumus (kuros tiem bija noteikts atmaksāt atbalstu), pirms vēl šī iestāde bija pieņēmusi lēmumu saistībā ar to sūdzībām. Izmantojot savas valsts tiesību sistēmā paredzētos procesuālos tiesību aizsardzības līdzekļus, lai reaģētu uz administratīvo iestāžu klusēšanu, tie 2015. gada 26. martā, ja tā

47 Tiesai šis pats jautājums pēc būtības (proti, vai *EEG* piemaksas samazinājums energorijīgiem uzņēmumiem ir valsts atbalsts) ir jāatrisina divos dažādos strīdos, uz kuriem attiecas dažādi procesuālie noteikumi: a) šajā prejudiciālajā tiesvedībā un b) tiesvedībā, kurā tiek izskatīta Vācijas iesniegtā apelācijas sūdzība par Vispārējās tiesas spriedumu, ar kuru ir apstiprināts Komisijas lēmuma tiesiskums (lieta C-405/16 P). Ja, kā es domāju, *Georgsmarienhütte* un pārējiem trim uzņēmumiem ir nepārprotamas tiesības celt prasību par tiesību akta atcelšanu, procesuālo tiesību aizsardzības līdzekļu divējādums ir disfunkcionāls. *TWD* izņēmums izslēdz šādu disfunkciju un ļauj Tiesai lemt par Lēmuma 2015/1585 tiesiskumu vienīgi saistībā ar apelācijas sūdzību par Vispārējās tiesas *pilotspriedumu* (Vispārējai tiesai atliekot sprieduma pieņemšanu saistībā ar pārējām prasībām par tiesību akta atcelšanu, līdz Tiesa būs atrisinājusi šo jautājumu, pieņemot spriedumu apelācijas tiesvedībā).

48 Spriedums, 2001. gada 15. februāris, *Nachi Europe* (C-239/99, EU:C:2001:101).

varētu teikt, *pasteidzās* iesniegt pārsūdzību tiesā, atsaucoties uz Lēmuma 2015/1585 spēkā neesamību. Jau tika minēts, ka tie necēla prasību par šā lēmuma atcelšanu, lai gan iepriekš tie Vispārējā tiesā bija apstrīdējuši lēmumu par procedūras uzsākšanu saistībā ar valsts atbalstu (kas, saprotams, bija jāizdara pirms galīgā lēmuma pieņemšanas).

52. Šī faktu (un neveikto darbību) secība liek koncentrēt uzmanību uz diviem faktoriem: a) minēto uzņēmumu tiesībām celt prasību un b) nozīmi, kāda ir termiņam, kurā bija iespējams Vispārējā tiesā pārsūdzēt Lēmumu 2015/1585.

a) Prasītāju uzņēmumu tiesības celt prasību

53. Vai *Georgsmarienhütte* un pārējiem trim uzņēmumiem bija nepārprotamas tiesības celt prasību par Lēmuma 2015/1585 atcelšanu?

54. Lēmums 2015/1585 – kā noteikts tā 10. pantā – ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai. Saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu fiziska vai juridiska persona var celt prasību par tiesību akta, kas nav adresēts šai personai, atcelšanu tikai tad, ja šis akts viņu skar tieši un individuāli. Tādējādi ir jānoskaidro, vai šis nosacījums ir izpildīts prasītāju uzņēmumu gadījumā.

55. Pirmkārt, Lēmums 2015/1585 prasītājus uzņēmumus pamata tiesvedībā skartu *tieši*, ja tas – kā noteikts Tiesas pastāvīgajā judikatūrā⁴⁹ – tieši skartu šo personu tiesisko situāciju un nepieļautu jebkādas izvērtēšanas iespējas šā pasākuma adresātam (Vācijai), kurai tas jāievieš gluži automatiski, nepiemērojot citus pastarpinātus noteikumus.

56. Lēmuma 2015/1585 6. un 7. pantā Vācijai ir noteikts pienākums iepriekš izklāstītajā kārtībā atgūt nesamaksāto EEG piemaksas summu, kura ir kvalificēta kā nesaderīgs atbalsts. Abos šajos pantos ir paredzēta atgūšanas metode (atsaucoties uz III pielikumu), procenti un to aprēķināšanas kārtība, kā arī Vācijai noteikts pienākums nesaderīgo atbalstu atgūt nekavējoties un pilnībā, ne vēlāk kā četrus mēnešus laikā no lēmuma paziņošanas datuma. Vācijas valdībai nav piešķirta rīcības brīvība, un Lēmums 2015/1585 rada juridiskas sekas uzņēmumiem ar to vien, ka valsts iestādes šo lēmumu administratīvi īsteno.

57. Otrkārt, ir jānosaka, vai Lēmums 2015/1585 šos uzņēmumus skar *individuāli* saskaņā ar Tiesas judikatūru, kurā ir noteikts, ka:

- “personas, kas nav lēmuma adresāti, var uzskatīt par individuāli skartām tikai tad, ja šis lēmums ir tās skāris noteiktu tām raksturīgu īpašu pazīmju dēļ vai tādu faktisko apstākļu dēļ, kas tās atšķir no visām citām personām, un tādējādi tās individualizē tieši tāpat kā lēmuma adresātu”⁵⁰;
- “ja lēmums skar tādu personu grupu, kas ir identificētas vai identificējamās šā akta pieņemšanas brīdī, un, ņemot vērā šīs grupas locekļus raksturojošus kritērijus, šis akts var šīs personas skart individuāli, jo tās pieder pie ierobežota saimnieciskās darbības subjektu loka, un tas tā it īpaši var būt gadījumā, ja lēmums groza privātpersonas tiesības, kuras iegūtas pirms tā pieņemšanas”⁵¹.

49 Spriedumi, 1998. gada 5. maijs, *Dreyfus/Komisija* (C-386/96 P, EU:C:1998:193), 43. punkts, un 2009. gada 17. septembris, *Komisija/Koninklijke FrieslandCampina* (C-519/07, EU:C:2009:556), 48. punkts.

50 Spriedums, 2016. gada 28. aprīlis, *Borealis Polyolefine u.c.* (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 un no C-391/14 līdz C-393/14, EU:C:2016:311), 51. punkts, atsaucoties uz spriedumiem, 1963. gada 15. jūlijs, *Plaumann/Komisija* (25/62, EU:C:1963:17), un 2015. gada 28. aprīlis, *T & L Sugars un Sidul Açúcares/Komisija* (C-456/13 P, EU:C:2015:284), 63. punkts.

51 Turpat, 53. punkts, atsaucoties uz spriedumu, 2014. gada 27. februāris, *Stichting Woonpunt u.c./Komisija* (C-132/12 P, EU:C:2014:100), 59. punkts.

58. Valsts atbalsta gadījumā uzņēmums principā nevar apstrīdēt Komisijas lēmumu, ar kuru tiek aizliegti atbalsta pasākumi konkrētā nozarē, ja šis lēmums skar to tikai tāpēc, ka tas pieder pie attiecīgās nozares un ir iespējams atbalsta saņēmējs⁵². Tomēr Tiesa ir lēmusi, ka:

- “tāda individuāla atbalsta faktiskie saņēmēji, kas ir piešķirts atbilstoši atbalsta shēmai un kuru Komisija ir uzdevusi atgūt, šī iemesla dēļ ir individuāli skarti [LESD 263. panta] ceturtās daļas izpratnē”;
- “atgūšanas rīkojums individuāli attiecas uz visiem attiecīgās shēmas labuma guvējiem, jo jau no strīdīgā lēmuma pieņemšanas brīža viņi ir pakļauti riskam, ka viņu saņemtās priekšrocības tiks atgūtas, un tāpēc ir ietekmēts viņu tiesiskais stāvoklis. Tādēļ šie saņēmēji pieder pie ierobežota loka”⁵³.

59. Četriem prasītājiem uzņēmumiem pamata tiesvedībā, kuri guva labumu no *BAFA* noteiktā *EEG* piemaksas samazinājuma, bija jāatmaksā tā summa, jo ar Lēmumu 2015/1585 šis samazinājums, kvalificēts kā valsts atbalsts, tika atzīts par daļēji nelikumīgu, nosakot pienākumu to atgūt (saskaņā ar tā 6. un 7. pantu). Vācijas iestādes nevilcinoties noteica attiecīgus atgūšanas pasākumus, kuri pamatojās uz Lēmumu 2015/1585. Tādējādi šis lēmums minētos četrus uzņēmumus tādā nozīmē, kā iepriekš izklāstīts, skāra individuāli, un tāpēc tie tika skaidri apveltīti ar tiesībām pārsūdzēt šo lēmumu Vispārējā tiesā.

60. Šiem četriem uzņēmumiem šajā ziņā nevarēja būt nekādu šaubu, un to pierāda fakts, ka iepriekš tie bija cēlušies prasību atcelt Komisijas lēmumu, ar kuru tika uzsākta procedūra, lai pārbaudītu atbalsta likumību. Turklāt tie mēģināja paplašināt savu sākotnējo prasību priekšmetu, vēlēdamies apstrīdēt arī Komisijas galīgo lēmumu pēc tam, kad tas tiku pieņemts⁵⁴. Paradoksāli, bet pēc tam tie, pretēji Vispārējās tiesas ieteikumiem, necēla prasību par Lēmuma 2015/1585 atcelšanu⁵⁵. Pārējie energorijīgie uzņēmumi, kuri bija tādā pašā situācijā, cēla prasības par šā lēmuma atcelšanu, kuras atrodas izskatīšanā Vispārējā tiesā, kura gaida galīgo spriedumu *pilotlietā* Vācija/Komisija.

61. Uzskatu, ka šajos apstākļos attiecībā uz četriem uzņēmumiem, kuri Vispārējā tiesā necēla prasību par Lēmuma 2015/1585 atcelšanu, lai gan tiem bija skaidras un nepārprotamas tiesības celt prasību, ir piemērojams *TWD* izņēmums.

b) Termiņš prasības atcelt Lēmumu 2015/1585 iesniegšanai

62. Tiesas sēdē tika apstiprināts, ka Lēmuma 2015/1585 “pilno, galīgo tekstu” prasītāji uzņēmumi saņēma 2015. gada 6. janvārī prasību par procedūras uzsākšanu saistībā ar valsts atbalstu izskatošajā Vispārējā tiesā notiekošās tiesvedības ietvaros⁵⁶.

52 Spriedumi, 2000. gada 19. oktobris, Itālija un *Sardegna Lines*/Komisija (C-15/98 un C-105/99, EU:C:2000:570), 33. punkts, un 2009. gada 17. septembris, Komisija/*Koninklijke FrieslandCampina* (C-519/07[P], EU:C:2009:556), 53. punkts.

53 Skat. spriedumus, 2000. gada 19. oktobris, Itālija un *Sardegna Lines*/Komisija (C-15/98 un C-105/99, EU:C:2000:570), 34. punkts; 2009. gada 17. septembris, Komisija/*Koninklijke FrieslandCampina* (C-519/07 P, EU:C:2009:556), 54. punkts, un 2011. gada 9. jūnijs, *Comitato “Venezia vuole vivere”* u.c./Komisija (C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P, EU:C:2011:368), 53. un 56. punkts.

54 Rikojumi, 2015. gada 9. jūnijs, *Stahlwerk Bous*/Komisija (T-172/14, nav publicēts, EU:T:2015:402); *Georgsmarienhütte*/Komisija (T-176/14, nav publicēts, EU:T:2015:414); *Harz Guss Zorge*/Komisija (T-177/14, nav publicēts, EU:T:2015:395), un *Schmiedag*/Komisija (T-183/14, nav publicēts, EU:T:2015:396).

55 Rikojums, 2015. gada 9. jūnijs, *Georgsmarienhütte*/Komisija (T-176/14, nav publicēts, EU:T:2015:414), 24. punkts. Pārējos trīs rikojumos ir identisks punkts.

56 2014. gada 10. decembrī Vispārējā tiesa bija lūgusi Komisiju iesniegt Lēmuma 2015/1585 tekstu, lai ar to varētu iepazīties prasītāji uzņēmumi, kuriem tas kļuva pieejams 2015. gada 6. janvārī. Šajā pašā dienā Vispārējā tiesa lūdza pusēm paust viedokli par šā lēmuma pieņemšanas sekām. Skat. rikojumu, 2015. gada 9. jūnijs, *Georgsmarienhütte*/Komisija (T-176/14, EU:T:2015:414), 13.–16. punkts.

63. Tā kā Lēmuma 2015/1585 publicēšana (kas bija ļoti novēlota, ņemot vērā tā pieņemšanas datumu) nebija tā iedarbības priekšnosacījums, bet pietika ar to, ka uzņēmumi, kurus tas skāra tieši un individuāli, varēja ar to pietiekamā apmērā iepazīties, kā tas bija šajā gadījumā, termiņš lēmuma apstrīdēšanai saskaņā ar tiesas sēdē apstiprināto informāciju⁵⁷ šiem uzņēmumiem sākās 2015. gada 6. janvārī.

64. Pamatojoties uz šo pieņēmumu, minētie uzņēmumi bija pārsnieguši LESD 263. pantā noteikto divu mēnešu (un desmit dienu, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu)⁵⁸ termiņu, kad tie 2015. gada 26. martā cēla prasību iesniedzējtiesā. Tā kā minētais termiņš bija beidzies, tie nevarēja “izvairīties no tā, ka [Lēmums 2015/1585] attiecībā [pret tiem] ir kļuvis galīgs”⁵⁹, ceļot valsts tiesā prasību nolūkā apstrīdēt šā lēmuma spēkā esamību.

65. Pat ja šis termiņš nebūtu pārsniegts, pamatojoties uz manis iepriekš paustajiem apsvērumiem, būtu piemērojams *TWD* izņēmums. Es jau minēju, ka Vācijas iestādes rīkojās ārkārtīgi ātri, nosakot valsts pasākumus atbalsta atgūšanai tajā pašā dienā, kad lēmums tika pieņemts, proti, 2014. gada 25. novembrī. Pieņēmums, ka *TWD* izņēmums šiem uzņēmumiem būtu piemērots, ja tie būtu vērsušies Vācijas tiesās divus mēnešus pēc tam, kad tie varēja pietiekamā apmērā iepazīties ar Lēmumu 2015/1585, nevis tad, ja to prasība, ņemot vērā valsts administratīvo iestāžu ātro rīcību, tiesās būtu celta pirms šā termiņa beigām, man nešķiet pietiekami loģisks.

66. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uzskatu, ka attiecībā uz šo prejudiciālā nolēmuma lūgumu ir piemērojama spriedumā *TWD* iedibinātā judikatūra, tāpēc ierosinu atzīt šo lūgumu par nepieņemamu.

B. Adiamix judikatūras piemērošana

67. Pamatojot savu otro iebildi par nepieņemamību, Komisija atsauca uz *Adiamix* judikatūru⁶⁰. Pēc tās domām, iesniedzējtiesa nav ne patstāvīgi izvērtējusi, ne paskaidrojusi iemeslus, kāpēc tā šaubās par Lēmuma 2015/1585 spēkā esamību, bet atsauca tikai uz prasītāju argumentiem.

68. Tiesa ir lēmusi, ka “ir būtiski, ka valsts tiesa norāda konkrēti precīzus iemeslus, kādēļ tā šaubās par konkrētu Savienības tiesību normu spēkā esamību, un izklāsta spēkā neesamības iemeslus, uz kuriem tā varētu atsaukties (šajā nozīmē skat. it īpaši spriedumu, 2000. gada 21. marts, *Greenpeace France* u.c., C-6/99, EU:C:2000:148, 55. punkts, kā arī rīkojumu, 2013. gada 18. aprīlis, *Adiamix*, C-368/12, EU:C:2013:257, 22. punkts). Šāda prasība izriet arī no Tiesas Reglamenta 94. panta c) punkta”⁶¹.

69. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru lēmumos par prejudiciālu jautājumu uzdošanu sniegtā informācija ne tikai ļauj Tiesai sniegt lietderīgas atbildes, bet arī dod iespēju dalībvalstu valdībām, kā arī citiem ieinteresētajiem lietas dalībniekiem iesniegt apsvērumus saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantu. Tiesai ir jāuzrauga, lai šī iespēja tiktu nodrošināta, ņemot vērā, ka saskaņā ar šo pantu ieinteresētajiem lietas dalībniekiem tiek paziņoti tikai lēmumi par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, kuriem ir pievienots tulkojums katras dalībvalsts oficiālajā valodā, taču netiek paziņoti valsts

57 Tiesas sēdē arī tika apstiprināts, ka prasītāji uzņēmumi varēja piekļūt Lēmuma 2015/1585 versijai, kurā nav konfidenciālas informācijas, angļu valodā, kura bija publicēta Komisijas tīmekļvietnē 2014. gada decembrī.

58 Vispārējās tiesas Reglamenta 60. pants.

59 Spriedums *TWD*, 18. punkts.

60 Rīkojums, 2013. gada 18. aprīlis, C-368/12, nav publicēts, EU:C:2013:257.

61 Spriedums, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brand* u.c. (C-547/14, EU:C:2016:325), 48. punkts.

tiesā notiekošās tiesvedības materiāli, ko Tiesai, iespējams, pārsūtījusi iesniedzējtiesa⁶². Tāpēc tas, ka iesniedzējtiesa atsaucas uz pamatlietas dalībnieku apsvērumiem, kuri var atšķirties atkarībā no to interesēm, negarantē dalībvalstu valdībām, Savienības iestādēm un citām ieinteresētajām personām iespēju iesniegt atbilstošus apsvērumus prejudiciālajās tiesvedībās⁶³.

70. Šajā lietā iesniedzējtiesa nepauž pati savas šaubas par Lēmuma 2015/1585 spēkā esamību, šajā ziņā aprobežojoties ar šādiem apgalvojumiem:

“Aplūkojamajā gadījumā prasītāji ir pauduši šaubas attiecībā uz to, kā Komisija ir interpretējusi Savienības tiesības (LESD 107. un 108. pantu). [..].

Lai sīkāk iepazītos ar prasītāju argumentiem un izvairītos no atkārtošanās, tiesa norāda uz izklāstu, kas ietverts 2015. gada 26. marta prasības pieteikumā [..]

Prasītāji attiecībā uz to ir pauduši būtiskas šaubas, un ar to pietiek, lai iesniegtu šo jautājumu Tiesai, lūdzot sniegt prejudiciālu nolēmumu [..]

Tādējādi šā lūguma priekšnoteikums nav, vai tiesa pievienojas prasītāju paustajām šaubām par to, kā Komisija ir interpretējusi LESD 107. un 108. pantu. Katrā ziņā tiesa uzskata [prasītāju] paustās šaubas par Komisijas lēmumu par svarīgām.”⁶⁴

71. Izlasot šos lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu fragmentus, uzskatu, ka, stingri piemērojot iepriekšējos punktos minēto judikatūru, ir jāsecina, ka prejudiciālais jautājums ir nepieņemams tāpēc, ka nav pietiekams iesniedzējtiesas *pašas* pamatojums.

72. Tomēr jāatzīst, ka citos gadījumos Tiesa šo judikatūru ir piemērojusi ne tik stingri, ņemot vērā, ka prejudiciālo nolēmumu mehānisms pamatojas uz domu par sadarbību tiesu starpā. Šādi raugoties, iebilde par nepieņemamību varētu tikt noraidīta, ņemot vērā, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa pauž savas šaubas, *pārņemot* pušu argumentus par Lēmuma 2015/1585 spēkā neesamību.

IV. Par lietas būtību

73. Pakārtoti gadījumā, ja Tiesa lemtu, ka prejudiciālā nolēmuma lūgums ir pieņemams, izvērtēšu, vai Lēmums 2015/1585 nav spēkā, jo kvalificē *EEG* piemaksas ierobežojumu kā valsts atbalstu LESD 107. panta izpratnē.

74. Šā panta 1. punktā ir noteikts, ka ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

62 Skat. it īpaši spriedumu, 2000. gada 13. aprīlis, *Lehtonen un Castors Braine* (C-176/96, EU:C:2000:201), 23. punkts; rikožumu, 2013. gada 18. aprīlis, *Adiamix* (C-368/12, nav publicēts, EU:C:2013:257), 24. punkts, un spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brand* u.c. (C-547/14, EU:C:2016:325), 49. punkts.

63 Rikožums, 2013. gada 18. aprīlis, *Adiamix* (C-368/12, nav publicēts, EU:C:2013:257), 25. punkts.

64 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 11. lpp.

75. Tātad, lai atbalstu kvalificētu kā nesaderīgu, ir jābūt izpildītiem četriem nosacījumiem: a) jāpastāv valsts iejaukšanās vai valsts līdzekļu piesaistīšanas fakts; b) šādi iejaucoties jāiespaido tirdzniecība starp dalībvalstīm; c) šādi iejaucoties jāsniedz priekšrocības tās saņēmējam; d) šādi iejaucoties jārada vai jādraud radīt konkurences izkropļojumi⁶⁵.

76. Šķiet, nav šaubu, ka uz EEG piemaksas samazinājumu energorijīgiem uzņēmumiem attiecas otrais (iespējams iespaids uz tirdzniecību starp dalībvalstīm) un ceturtais (konkurences izkropļojumu radīšana vai draudi tos radīt) nosacījums. Turpretim ir domstarpības par pārējiem diviem nosacījumiem, tāpēc ir jānoskaidro, vai šis samazinājums sniedz selektīvas priekšrocības tā saņēmējiem uzņēmumiem un, galvenais, vai par šo pasākumu ir atbildīga valsts un vai tas ir saistīts ar valsts līdzekļu izmantošanu.

77. Tā kā iesniedzējtiesa nav sniegusi *pati savus* apsvērumus par dažiem būtiskiem strīda aspektiem (it īpaši, par Vācijas iestāžu kontroles un uzraudzības funkcijām saistībā ar līdzekļu, kas gūti no EEG piemaksas, pārvaldību), ir jābalstās uz to, kas šajā ziņā ir minēts Lēmumā 2015/1585, ja vien skaidri netiek pierādīts, ka Komisija ir kļūdījusies, to pieņemot.

A. Par selektīvas priekšrocības esamību

78. Priekšrocība šīs lietas izpratnē ir ikviens ekonomisks labums, ko uzņēmums nebūtu guvis parastos tirgus apstākļos, proti, bez valsts iejaukšanās⁶⁶. Var runāt par priekšrocību, ja uzņēmuma finansiālais stāvoklis uzlabojas valsts rīcības tiešā rezultātā, nevis brīvā tirgus spēku ietekmē.

79. Ar atbalsta jēdzienu saprot ne tikai pozitīvas priekšrocības (piemēram, subsīdijas), bet arī valsts pasākumus, kuri dažādos veidos atvieglo vai samazina izdevumus, kas parasti tiek segti no uzņēmuma budžeta⁶⁷.

80. Manuprāt, samazinot EEG piemaksu energoietilpīgiem uzņēmumiem, Vācijas iestādes tiem nenoliedzami piešķir ekonomisku priekšrocību, liedzot pārvades sistēmas operatoriem (turpmāk tekstā – “PSO”) un elektroenerģijas piegādātājiem atgūt papildu izmaksas par šo uzņēmumu patērēto EEG elektroenerģiju, ko tiem citādi nāktos maksāt.

81. 2012. gada EEG likuma 40. pantā ir paredzēts EEG piemaksas summas ierobežojums, kuru elektroenerģijas piegādātāji var pārnest uzņēmumiem ar lielu elektroenerģijas patēriņu: pēc pieprasījuma BAFA izdod administratīvu aktu, kas aizliedz elektroenerģijas piegādātājam pārnest visu EEG piemaksu galalietotājam, ja galalietotājs ir energorijīgs uzņēmums. 2012. gada EEG likuma 41. pantā šis samazinājums ir pakārtots nosacījumam, ka šie uzņēmumi atbilst noteiktām prasībām, kuras galvenokārt ir saistītas ar to patērētās elektroenerģijas daudzumu.

82. Vācijas valdība atzīst, ka šajos pantos paredzēto izņēmuma noteikumu mērķis ir samazināt ekonomisko slogu, kas energorijīgiem uzņēmumiem rodas no atbalsta EEG elektroenerģijas ražošanai. Ar tiem vēlas samazināt izmaksas, kas parasti rodas šo uzņēmumu budžetam.

65 Spriedumi, 1993. gada 17. marts, *Slovan Neptun* (C-72/91 un C-73/91, EU:C:1993:97), 18. punkts; 2004. gada 15. jūlijs, *Pearle* u.c. (C-345/02, EU:C:2004:448), 33. punkts; 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 15. punkts; 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235), 17. punkts; 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Hansestadt Lübeck* (C-524/14 P, EU:C:2016:971), 40. punkts; 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania* (C-74/16, EU:C:2017:496), 38. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 17. punkts.

66 Spriedumi, 1996. gada 11. jūlijs, *SFEI* u.c. (C-39/94, EU:C:1996:285), 60. punkts; 1999. gada 29. aprīlis, Spānija/Komisija (C-342/96, EU:C:1999:210), 41. punkts, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413), 79. punkts; 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235), 20. punkts, un 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania* (C-74/16, EU:C:2017:496), 65. punkts.

67 Spriedumi, 1994. gada 15. marts, *Banco Exterior de España* (C-387/92, EU:C:1994:100), 13. punkts; 2000. gada 19. septembris, Vācija/Komisija (C-156/98, EU:C:2000:467), 25. punkts; 1999. gada 19. maijs, Itālija/Komisija (C-6/97, EU:C:1999:251), 15. punkts; 2005. gada 3. marts, *Heiser* (C-172/03, EU:C:2005:130), 36. punkts, un 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania* (C-74/16, EU:C:2017:496), 66. punkts.

83. Tomēr prasītāji un Vācijas valdība apgalvo, ka *EEG* piemaksas ierobežojums ne tik daudz piešķir energorijīgiem uzņēmumiem *priekšrocību*, kā drīzāk kompensē tiem *nelabvēlīgākos* konkurences *apstākļus* salīdzinājumā ar citu dalībvalstu uzņēmumiem.

84. Šis arguments neliedz šo pasākumu kvalificēt kā *priekšrocību*, kaut vai tikai tāpēc, ka tas ir pretrunā Tiesas judikatūrai: tā *apstākļa* rezultātā, ka dalībvalsts, veicot vienpusējus pasākumus, konkrētā ekonomikas nozarē pastāvošus konkurences nosacījumus cenšas tuvināt tiem, kas dominē citās dalībvalstīs, šie pasākumi nezaudē savu atbalstam piemītošo raksturu⁶⁸.

85. Turklāt Komisija ir sniegusi informāciju⁶⁹, kas atspēko faktu pieņēmumu, uz kura pamatojas šis arguments: nešķiet, ka elektroenerģijas cenas, kas šiem uzņēmumiem, pat ar *EEG* piemaksu, ir jāmaksā Vācijā, būtu augstākas nekā attiecīgās vidējās cenas Savienības citās valstīs. Tādējādi nav pierādīts, ka šiem uzņēmumiem būtu *nelabvēlīgāki* konkurences *apstākļi*.

86. Prasītāji arī apgalvo, ka ar “parastiem tirgus apstākļiem” būtu jāsaprot apstākļi bez jebkādas *EEG* piemaksas, nevis apstākļi, kas ir izveidojušies pēc tās ieviešanas. Ja tā, tad *EEG* piemaksas samazinājums tiem kā *priekšrocība* izzustu, jo nebūtu *EEG* piemaksas, kura ir jāierobežo.

87. Šis apgalvojums arī nav pārlicinošs. *EEG* piemaksa ir mehānisms, kas uzliek slogu visiem Vācijas elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem, tāpēc, lai noskaidrotu, vai pastāv *priekšrocība*, parastos tirgus apstākļos ir jāietver arī apstākļi, kas radušies pēc *EEG* piemaksas ieviešanas. Lai samazinātu šīs izmaksas energorijīgiem uzņēmumiem, ir vajadzīgs izņēmuma režīms, kas tiem piešķir īpašas *priekšrocības*, jo cena, kura tiem citā gadījumā būtu jāmaksā par patērēto elektroenerģiju, tiek samazināta.

88. Lai runa būtu par valsts atbalstu, uzņēmumiem piešķirtajai *priekšrocībai* ir arī jābūt *selektīvai*. Prasītāji apgalvo, ka piemaksas ierobežojumam attiecībā uz tiem nepiemīt šāds selektīvums, jo tas ir objektīvi pamatots un ir vajadzīgs, lai nodrošinātu pamattiesību aizsardzību.

89. Ņemot vērā Tiesas judikatūru⁷⁰, šis arguments arī neiztur kritiku. Es piekrišu Komisijai, ka *EEG* piemaksas ierobežojumam piemīt selektīvums, jo tas sniedz ieguvumus tikai noteiktiem ražošanas nozares uzņēmumiem ar lielu elektroenerģijas patēriņu.

90. *Priekšrocības* selektivitāte ir vieglāk nosakāma pozitīvo pasākumu gadījumā, kuri sniedz ieguvumus vienam vai vairākiem pēc nosaukuma identificējamiem uzņēmumiem. Grūtāk to ir konstatēt, ja dalībvalstis pieņem noteikumus, kas ir piemērojami attiecībā uz tiem, kuri atbilst noteiktiem kritērijiem un kuru ekonomiskais slogs tiek atvieglots šo noteikumu rezultātā. *EEG* piemaksas ierobežojums energorijīgiem uzņēmumiem iekļaujas šajā (otrajā) gadījumā.

91. Šajos gadījumos selektivitātes analīze parasti tiek veikta trīs posmos:

- Pirmkārt, ir jānosaka atsaucēs sistēma.
- Otrkārt, jānosaka, vai ar konkrēto pasākumu tiek izdarīta atkāpe no minētās sistēmas tādā ziņā, ka tas paredz atšķirīgu attieksmi pret ekonomikas dalībniekiem, kuri, ņemot vērā sistēmas mērķus, atrodas salīdzināmā faktiskajā un tiesiskajā situācijā. Atkāpes esamība ir būtisks elements, lai noteiktu, vai pasākums ir *a priori* selektīvs.

68 Spriedums, 2005. gada 3. marts, *Heiser* (C-172/03, EU:C:2005:130), 54. punkts un tajā minētā judikatūra.

69 Komisija, “Energy Prices and Costs in Europe” [Enerģijas cenas un izmaksas Eiropā], SWD(2014) 20 *final*, III pielikums. *Eurostat* dati Lēmuma 2015/1585 pieņemšanas brīdī liecina, ka elektroenerģijas cenas Vācijā rūpnieciskajiem klientiem bija astotās zemākās Savienībā, bet patērētājiem – zemākas nekā vidēji Savienībā.

70 Spriedums, 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235), 22. punkts un tajā minētā judikatūra.

– Treškārt, ja pasākums paredz atkāpi, ir jānosaka, vai tas ir pamatots atbilstoši atsaucēs sistēmas raksturam vai vispārējām ekonomiskām iezīmēm⁷¹.

92. Ar 2012. gada *EEG* likumu ieviestajā sistēmā vispārējā režīmā *EEG* piemaksu sedz visi elektroenerģijas patērētāji (būtībā Likums paredz iespēju pārnest uz tiem šo piemaksu, kas praksē tiek darīts vienmēr).

93. *EEG* piemaksas samazināšana tādiem noteiktiem ražošanas nozares uzņēmumiem kā prasītāji ir izņēmums no vispārējā režīma, sniedzot ieguvumus tikai tiem, nevis elektroenerģiju patērējošajiem uzņēmumiem citās ražošanas nozarēs. Līdz ar to *EEG* piemaksas ierobežojums šiem energorijīgajiem uzņēmumiem ir selektīvs.

94. Prasītāji apgalvo, ka *EEG* piemaksas, kura tiem jāmaksā, samazinājums veicina klimata un vides aizsardzību, kā arī nodrošina energoapgādes ilgtspējīgu attīstību. Tomēr šie *vispārējo interešu iemesli* labākajā gadījumā varētu tikt attiecināti uz vispārējo *EEG* piemaksas režīmu, nevis tās samazinājumu īpaši rūpniecības uzņēmumu kategorijai. Turklāt, (daļēji) atbrīvojot tos no vispārējā ar *EEG* piemaksu saistītā sloga, vienlaikus tiek veicināts, ka šīs kategorijas uzņēmumi patērē vairāk enerģijas, samazinot ieņēmumus, kuri varētu tikt izmantoti atjaunojamo enerģijas avotu finansēšanai. Tādējādi saskaņā ar Tiesas judikatūru⁷² tas nav pamats izņēmumam.

95. Šis pasākums arī nav pamatots ar apgalvoto pamattiesību aizsardzību, uz kuru atsaucas prasītāji uzņēmumi. Tie norāda, ka pilnīga *EEG* piemaksas samaksa tā palielinātu to ražošanas izmaksas, ka liegtu tiem īstenot savu saimniecisko darbību, tādējādi pārkāpjot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. pantu, kas garantē brīvību veikt uzņēmējdarbību.

96. Pat nerunājot par to, ka šis ir ārējs, nevis ar vispārējo *EEG* piemaksas režīmu nedalāmi saistīts *vispārējo interešu iemesls, ne uzņēmumi, ne Vācijas valdība nav snieguši precīzu informāciju, kas pamatotu, ka šīs piemaksas samaksa* saskaņā ar Lēmuma 2015/1585 nosacījumiem padarītu tos dzīvotnespējīgus. Šis pierādījumu trūkums ir pietiekams iemesls atspēkot attiecīgo apgalvojumu, bez nepieciešamības padziļināti izvērtēt saistību starp uzņēmējdarbības brīvību un nozares regulējuma pasākumiem.

97. Visbeidzot jāatceras, ka Lēmumā 2015/1585 Eiropas Komisija ir atzinusi, ka 2012. gada *EEG* likumā paredzētais atbalsts (proti, no atbalsta *EEG* izrietošo izmaksu samazinājums) ir pieļaujams, ja ir izpildīti “atbilstības kritēriji, kas noteikti 2014. gada pamatnostādņu 185., 186. un 187. punktā”⁷³, un šis samazinājums “ir samērīgs saskaņā ar 2014. gada pamatnostādņu 188. un 189. punktā minētajiem kritērijiem”⁷⁴.

98. Šādi tiek atzīts, ka, ja *EEG* piemaksa patiesi apdraudētu uzņēmumu ar lielu elektroenerģijas patēriņu konkurētspēju, ievērojot 2014. gada pamatnostādņu nosacījumus, tā būtu saderīga ar iekšējo tirgu. Līdz ar to runa nav par aizliegumu samazināt šo piemaksu vispār, bet gan par aizliegumu samazināt to vairāk, nekā pieļauj minētās pamatnostādnes. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav apstiprināts, ka Lēmumā 2015/1585 paredzētās prasības neatbilstu šim nosacījumam.

71 Spriedumi, 2014. gada 9. oktobris, *Ministerio de Defensa un Navantia* (C-522/13, EU:C:2014:2262), 42. un 43. punkts; 2013. gada 18. jūlijs, *P* (C-6/12, EU:C:2013:525), 19. punkts; 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551), 62. punkts; 2011. gada 8. septembris, *Paint Graphos* u.c. (C-78/08 līdz C-80/08, EU:C:2011:550), 49. un 50. punkti, un 2001. gada 8. novembris, *Adria-Wien Pipeline un Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598), 48. punkts.

72 Spriedumi, 2011. gada 8. septembris, *Paint Graphos* u.c. (C-78/08 līdz C-80/08, EU:C:2011:550), 69. un 70. punkts; 2006. gada 6. septembris, Portugāle/Komisija (C-88/03, EU:C:2006:511), 81. punkts; 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551); 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates*/Komisija (C-487/06 P, EU:C:2008:757), un 2013. gada 18. jūlijs, *P* (C-6/12, EU:C:2013:525), 27. un 28. punkti.

73 Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam (OV 2014, C 200, 1. lpp.).

74 Lēmuma 2015/1585 preambulas 215. apsvērums.

99. Īsumā sakot, 2012. gada *EEG* likumā noteiktais piemaksas samazinājums piešķir uzņēmumiem, kuri saņem atbalstu saskaņā ar izņēmuma režīmu, selektīvu priekšrocību salīdzinājumā ar pārējiem patērētājiem, uz kuriem attiecas vispārējais režīms.

B. Par valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu nodošanu

100. Saskaņā ar Tiesas judikatūru priekšrocības kvalificēšanai par “atbalstu” LESD 107. panta 1. punkta nozīmē ir nepieciešams, lai tā, pirmkārt, būtu tieši vai netieši piešķirta no valsts līdzekļiem un, otrkārt, būtu attiecināma uz valsti⁷⁵. Runa ir par diviem kumulatīviem nosacījumiem⁷⁶, kuri parasti tomēr tiek skatīti kopā, lai izvērtētu pasākumu saskaņā ar šo noteikumu.

101. Prasītāji uzņēmumi un Vācijas valdība būtībā uzskata, ka šiem uzņēmumiem piemērotais *EEG* piemaksas ierobežojums nav attiecināms uz valsti un nav saistīts ar valsts līdzekļu nodošanu.

1. Pasākuma attiecināšana uz valsti

102. Saskaņā ar Tiesas judikatūru, lai izvērtētu, vai pasākums ir attiecināms uz valsti, pirmkārt, ir jāpārbauda, vai tā noteikšanā ir iesaistītas valsts iestādes. Tā tas nenoliedzami ir gadījumā, ja selektīvas priekšrocības kādai uzņēmumu kategorijai ir ieviestas ar likumu⁷⁷.

103. Gan *EEG* piemaksa, gan tās samazinājums noteiktiem energorijīgiem ražošanas nozares uzņēmumiem ir paredzēti 2012. gada *EEG* likumā (40.–44. pantā). Elektroenerģijas piegādātājas kompānijas pašas *no sevis* nepiešķir samazinājumu šiem uzņēmumiem, bet tas pamatojas uz Vācijas pieņemtiem tiesību un normatīvajiem aktiem, kuros ir noteikts šiem uzņēmumiem piemērojams tiesiskais regulējums. Manuprāt, šis priekšrocības piešķiršana nenoliedzami ir attiecināma uz minēto valsti.

2. Valsts līdzekļu nodošana noteiktiem uzņēmumiem

104. Pasākumam ir ne tikai jābūt attiecināmam uz valsti, bet arī jābūt saistītam ar valsts līdzekļu nodošanu atbalsta saņēmējiem uzņēmumiem.

105. Tiesa ir plaši interpretējusi jēdzienu “valsts līdzekļi”, ietverot tajā ne tikai šaurā nozīmē publiskā sektora līdzekļus, bet zināmos apstākļos arī dažu privātu struktūru līdzekļus.

106. Par valsts līdzekļu nodošanu nav uzskatāma netieša valsts ieņēmumu samazināšanās valsts pieņemtu noteikumu vai pasākumu rezultātā, ja šādas sekas ir nedalāmi saistītas ar šo noteikumu vai pasākumu būtību⁷⁸. Piemēram, atkāpe no darba tiesību noteikumiem, ar ko maina uzņēmumu un darba ņēmēju līgumattiecību regulējumu, nav uzskatāma par valsts līdzekļu nodošanu, lai gan tās ietekmē var samazināties valstij maksājamās sociālā nodrošinājuma iemaksas vai nodokļi⁷⁹.

75 Spriedumi, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija (C-482/99, EU:C:2002:294), 24. punkts; 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 16. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 20. punkts.

76 Skat., piemēram, spriedumu, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija (C-482/99, EU:C:2002:294), 24. punkts.

77 Spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 18. punkts; 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 22. punkts, un rikožums, 2014. gada 22. oktobris, *Elcogás* (C-275/13, nav publicēts EU:C:2014:2314), 23. punkts.

78 Spriedums, 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160), 62. punkts.

79 Spriedumi, 1998. gada 7. maijs, *Viscido* u.c. (C-52/97, C-53/97 un C-54/97, EU:C:1998:209), 13. un 14. punkts, un 1993. gada 30. novembris, *Kirsammer-Hack* (C-189/91, EU:C:1993:907), 17. un 18. punkts.

107. Vislielākās grūtības, vērtējot, vai ir notikusi valsts līdzekļu nodošana, rodas, ja valstis nosaka intervences mehānismus attiecībā uz ekonomisko jomu, kuru rezultātā noteikti uzņēmumi var saņemt selektīvu priekšrocību. Konkrēti, *pelēkā* zona attiecas uz valsts iejaukšanās gadījumiem, kad, pārsniedzot vienkāršus nozares vispārējā regulējuma noteikumus, tie neizpaužas kā tieša līdzekļu nodošana. Šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā runa ir par vienu no šādiem gadījumiem, kura pareizā izvērtēšanā vispirms ir jāizanalizē sarežģītā (un ne vienmēr lineārā) Tiesas judikatūra šajā ziņā.

a) Tiesas judikatūra attiecībā uz netiešu valsts līdzekļu nodošanu: no *PreussenElektra* līdz *Association Vent De Colère!* u.c.

108. Valsts iejaukšanās vai valsts līdzekļu nodošana attiecas ne tikai uz atbalstu, kuru tieši ir piešķirusi valsts, bet arī uz atbalstu, ko ir piešķirušas atbalsta pārvaldībai valsts izveidotas vai valsts noteiktas publisko vai privāto tiesību struktūras⁸⁰. Savienības tiesībās netiek pieļauts, ka, vienkārši izveidojot autonomas struktūras atbalsta sadalei, ir iespējams apiet valsts atbalstu reglamentējošās tiesību normas⁸¹.

109. Valsts pasākums, kas ir īpaši labvēlīgs dažiem uzņēmumiem vai dažiem ražojumiem, nezaudē savas bezatlīdzības priekšrocību īpašības tāpēc vien, ka tos daļēji vai pilnīgi finansē no valsts iestādes noteiktām iemaksām, kas tiek ieturētas no attiecīgajiem uzņēmumiem⁸².

110. Būtībā LESD 107. panta 1. punkts aptver visus finanšu līdzekļus, ko valsts iestādes var faktiski izmantot, lai atbalstītu uzņēmumus, un nav nozīmes, vai šie līdzekļi ir pastāvīgā valsts īpašumā vai nav. Pat ja summas, kas atbilst attiecīgajam pasākumam, pastāvīgi nav Valsts kases īpašumā, ar to, ka tās pastāvīgi paliek valsts kontrolē un tādējādi valsts kompetento iestāžu rīcībā, pietiek, lai tās tiktu kvalificētas par "valsts līdzekļiem"⁸³.

111. Attiecībā uz elektroenerģijas nozari 2013. gada 19. decembra spriedumā *Association Vent De Colère!* u.c. Tiesa apstiprināja, ka "fondi, kas tiek finansēti ar dalībvalsts tiesību aktos noteiktiem obligātiem maksājumiem un pārvaldīti un sadalīti atbilstoši šiem tiesību aktiem, var tikt uzskatīti par valsts līdzekļiem LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, pat ja tos pārvalda no valsts iestādēm nošķirtas vienības"⁸⁴.

112. Kā izriet no minētās judikatūras, galvenais uzsvars jautājumā, vai attiecīgie līdzekļi ir valsts līdzekļi LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, ir likts uz to, cik lielā mērā valsts iestādes iejaucas un veic kontroli attiecībā uz tiem.

80 Spriedumi, 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig* (78/76, EU:C:1977:52), 21. punkts; 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160), 58. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 23. punkts.

81 Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija (C-482/99, EU:C:2002:294), 23. punkts.

82 Spriedums, 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig* (78/76, EU:C:1977:52), 22. punkts.

83 Spriedumi, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija (C-482/99, EU:C:2002:294), 37. punkts; 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413), 70. punkts; 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 21. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 25. punkts.

84 Spriedumi C-262/12, EU:C:2013:851, 25. punkts, un 1974. gada 2. jūlijs, Itālija/Komisija (173/73, EU:C:1974:71), 35. punkts.

113. Valsts iestāžu kontroles neesamība izskaidro, kāpēc Tiesa par atbalstu neuzskata, piemēram, gadījumus, kad profesionālas organizācijas locekļu līdzekļi tiek atvēlēti kā finansējums konkrētām mērķim organizācijas locekļu interesēs, par ko privāta organizācija ir lēmusi tīri komerciāla mērķa labā, un ja dalībvalsts ir tikai instruments, lai profesionālās organizācijas ieviestās iemaksas padarītu obligātas. Šādu gadījumu piemēri rodami lietās *Pearle*⁸⁵ un *Doux Élevage*⁸⁶.

114. Valsts kontroles neesamība attiecībā uz līdzekļu piešķiršanu pamato arī, kāpēc Tiesa par atbalstu neuzskata regulējumus, kas izraisa finanšu līdzekļu pārdali, kuras rezultātā tie pāriet no viena privāttiesību subjekta pie otra bez jebkādas valsts iesaistes. Principā nevar runāt par valsts līdzekļu piešķiršanu, ja nauda no viena privāttiesību subjekta nepastarpināti nonāk pie otra subjekta, neizejot caur publisku vai privātu subjektu, kuru valsts norīkojusi pārveduma pārvaldībai⁸⁷.

115. Valsts līdzekļu piešķiršana nav konstatējama arī gadījumā, kad uzņēmumus, galvenokārt privātus uzņēmumus, valsts nav pilnvarojusi pārvaldīt valsts līdzekļus, bet tiem tikai ir pirkšanas pienākums, izmantojot pašiem savus finanšu līdzekļus⁸⁸. Šāda situācija tika izvērtēta spriedumā *PreussenElektra*, kurā tika atzīts, ka pienākums, ko dalībvalsts bija uzlikusi privātajiem apgādes uzņēmumiem, iepirkt par minimālām noteiktām cenām elektroenerģiju, kas saražota no atjaunojamiem enerģijas avotiem, nav saistīts ar nekādu tiešu vai netiešu līdzekļu pārvešanu no valsts uzņēmumiem, kas ražo šāda veida elektroenerģiju, šo secinājumu nemainot apstāklim, ka mazāki uzņēmumi, kam šis pienākums uzlikts, ieņēmumi, iespējams, var izraisīt nodokļu ieņēmumu samazināšanos, jo šādas sekas ir nedalāmi saistītas ar šāda pasākuma būtību⁸⁹. Šajā gadījumā skartajiem uzņēmumiem (proti, privātajiem elektroenerģijas piegādātājiem) bija uzlikts pienākums par saviem finanšu līdzekļiem iegādāties konkrēta veida elektroenerģiju, bet valsts tos nebija norīkojusi atbalsta shēmas pārvaldībai.

116. Tāpat arī Tiesa neatzina, ka pastāv valsts kontrole (un līdz ar to – valsts līdzekļu nodošana) Polijas mehānismā, saskaņā ar kuru elektroenerģijas piegādātājiem bija noteikts pienākums pārdot tādu koģenerācijas režīmā iegūtas elektroenerģijas apjomu, kas veido 15 % no to ikgadējā galalietotājiem pārdotā elektroenerģijas apjoma⁹⁰.

85 Spriedums, 2004. gada 15. jūlijs, *Pearle* u.c. (C-345/02, EU:C:2004:448), 41. punkts. Šajā lietā, kura attiecās uz reklāmas kampaņas finansēšanu optikas nozares uzņēmumu labā, līdzekļi šīs reklāmas apmaksāšanai tika vākti no privātiem uzņēmumiem ar publisko tiesību profesionālās organizācijas starpniecību. Tiesa lēma, ka tie nav uzskatāmi par “valsts līdzekļiem”, jo šī profesionālā organizācija “nevienu brīdi nevarēja brīvi rīkoties” ar “obligātajiem maksājumiem šīs reklāmas kampaņas organizēšanai”.

86 Spriedums, 2013. gada 30. maijs, *Doux Élevage* un *Coopérative agricole UKL-ARREE* (C-677/11, EU:C:2013:348), 36. punkts. Šajā lietā, kura bija par dekrētu, ar kuru par visiem speciālistiem saistošu tika padarīts kāds nolīgums, kas noslēgts (tītaru ražošanas un audzēšanas lauksaimniecības) nozari pārstāvošas starpprofesiju organizācijas ietvaros un kurā noteikts pienākums veikt iemaksas šīs organizācijas noteikto kopīgo pasākumu finansēšanai, netika konstatēta valsts līdzekļu esība. Valsts iestādes faktiski nevarēja izmantot līdzekļus no attiecīgajām iemaksām, lai atbalstītu noteiktus uzņēmumus; attiecīgā starpprofesiju organizācija izlēma, kā izmantot šos līdzekļus pašas noteikto mērķu sasniegšanai. Šie līdzekļi nebija pastāvīgā valsts uzraudzībā un nebija valsts iestāžu rīcībā.

87 Spriedums, 1978. gada 24. janvāris, *Van Tiggele* (82/77, EU:C:1978:10), 25. un 26. punkts.

88 Spriedumi, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413), 74. punkts; 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 35. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 26. punkts.

89 Spriedums, 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160), 59.–62. punkts. Skat. arī 2009. gada 5. marta spriedumu *UTECA* (C-222/07, EU:C:2009:124), 43.–47. punkts, par obligātajiem maksājumiem, kas raidorganizācijām noteikti kinofilmu un televīzijas filmu producēšanas vajadzībām un kuru gadījumā netiek pārnesti valsts līdzekļi.

90 Spriedums, 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 27.–30. punkts. Polijas kompetentā iestāde apstiprināja tādus maksimālos tarifus elektroenerģijas pārdošanai galalietotājiem, ka no šā pirkšanas pienākuma izrietošo finanšu slogu uzņēmumi sistemātiski nevarēja pārnest uz galalietotājiem. Tāpēc zināmos apstākļos elektroenerģijas piegādātāji iegādājās koģenerācijas režīmā iegūtu elektroenerģiju par cenu, kas bija augstāka par to, kāda tika izmantota, to pārdodot galalietotājiem, kas tiem radīja papildu izmaksas. Ņemot vērā, ka šādas papildu izmaksas nebija iespējams pilnībā pārnest uz galalietotāju, nedz finansēt no dalībvalsts noteiktām obligātām iemaksām vai pat paredzēt mehānismu pilnīgai kompensēšanai, Tiesa lēma, ka valsts nebija pilnvarojusi energoapgādes uzņēmumus pārvaldīt valsts līdzekļus, bet tiem uzlikto pirkšanas pienākumu šie uzņēmumi finansēja, izmantojot paši savus līdzekļus.

117. Turpretim ir konstatējama valsts kontrole un valsts līdzekļu nodošana, ja privātpersonu maksājumi iziet caur kādu publisku vai privātu subjektu, kurš norikots tos novirzīt saņēmējiem. Tā tas bija lietā *Essent Netwerk Noord*, kurā privātam subjektam bija ar likumu dots uzdevums valsts vārdā iekasēt papildmaksu (tarifu) par elektroenerģiju un novirzīt to saņēmējiem, bez atļaujas izmantot šo summu citos nolūkos kā vien likumā paredzētajos. Tas, ka šīs papildmaksas kopsummu (kuru Tiesa kvalificēja par nodokli) kontrolēja valsts, bija pietiekams pamats, lai to atzītu par valsts līdzekļiem⁹¹.

118. Tiesa konstatēja valsts kontroli arī lietā *Vent De Colère! u.c.*, kurā runa bija par visu galapatērētāju finansētu mehānismu, saskaņā ar kuru pilnībā tika kompensētas uzņēmumu, kam bija pienākums iepirkt vēja ģeneratoru ražotu elektroenerģiju (par cenu, kura ir augstāka par tirgus cenu), veiktās papildu izmaksas. Iejaukšanās ar valsts līdzekļu izmantošanu bija konstatējama, lai gan šis mehānisms daļēji balstījās uz tiešu līdzekļu sadali privātu subjektu starpā⁹².

119. Šāda nostāja ir pausta arī Tiesas rīkojumā lietā *Elcogás*, kurā strīds bija par to, vai “par valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu ir atzīstamas privātam elektroenerģijas ražotājam uzņēmumam piešķirtās summas, kuras finansē visi elektroenerģijas galalietotāji valsts teritorijā”⁹³.

120. Tiesas atbilde bija, ka papildu maksājuma kompensācijas mehānisms, no kura guva labumu šis uzņēmums (kas tika finansēts no elektroenerģijas gala tarifa, ko piemēroja visiem Spānijas patērētājiem un pārvades un sadales sistēmu lietotājiem valsts teritorijā), ir atzīstams par valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Šajā ziņā “nav nozīmes tam, ka papildizmaksu kompensācijai paredzētās summas nerodas no īpaša elektroenerģijas tarifam pievienotā papildu maksājuma un ka atbilstoši valsts tiesībām aplūkotais mehānisms, stingri ņemot, nepieder nodokļu, nodokļiem pielīdzināmu maksājumu vai netiešo nodokļu kategorijai”⁹⁴.

121. Valsts kontrole ir novērojama arī gadījumā ar ieņēmumiem, kuri, pamatojoties uz Dānijas regulējumu, rodas, lai kompensētu valsts uzņēmumam (*TV2 Reklame*) atbalsta pārvaldīšanu, kas izpaužas kā tiesības pārdot *TV2* reklāmas laikus, un tāpēc Tiesa uzskata, ka tie ir valsts līdzekļi⁹⁵.

b) Valsts līdzekļu nodošana šajā lietā

122. Vācijas valdība un prasītāji uzņēmumi norāda, ka *EEG* piemaksa un tās ierobežojums noteiktiem energorijīgiem uzņēmumiem ir ar likumu noteikti mehānismi, kas tomēr nav saistīti ar valsts līdzekļu nodošanu un nav pakļauti Vācijas iestāžu kontrolei. Tie uzskata, ka šim mehānismam ir piemērojama *PreussenElektra* judikatūra, jo ar 2012. gada *EEG* likumu saistībā ar to nav ieviestas būtiskas izmaiņas salīdzinājumā ar Vācijas 1990. gada tiesību aktiem, kuros noteikto mehānismu Tiesa nav uzskatījusi par valsts atbalstu.

91 Spriedums, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413), 69.–75. punkts.

92 Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 25. un 26. punkts.

93 Rīkojums, 2014. gada 22. oktobris, C-275/13, nav publicēts, EU:C:2014:2314, 20. punkts.

94 Turpat, 30. un 31. punkts. Šis precizējums var būt nozīmīgs, lai atspēkotu iebildi (kas izklāstīta Lēmuma 2015/1585 preambulas 116. apsvērumā), ka “*EEG* piemaksa neveido īpašu iemaksu (*Sonderabgabe*) Vācijas konstitucionālo tiesību izpratnē, jo ieņēmumi no *EEG* piemaksas netika iekļauti valsts budžetā un valsts iestāžu rīcībā nebija līdzekļu – arī netiešā veidā”.

95 Spriedums, 2017. gada 9. novembris, Komisija/*TV2 Danmark* (C-656/15 P, EU:C:2017:836), 59. un 63. punkts. Šī lieta attiecas uz diviem valsts uzņēmumiem (*TV2 Reklame* un *Fonds TV2*), ko izveidojusi Dānijas valsts, kas tai pieder un ko tā ir pilnvarojusi, lai pārvaldītu ieņēmumus, kuri gūti no cita valsts uzņēmuma (*TV2/Danmark*) reklāmas laiku pārdošanas. Šie ieņēmumi vienmēr bija Dānijas valsts kontrolē un rīcībā, kuras kultūras ministram bija iespēja nolemt, ka šie ieņēmumi tiks izmantoti citiem mērķiem, nevis tiks pārskaitīti *Fonds TV2*.

123. Turpretim Komisija, tāpat kā tā to ir darījusi Lēmumā 2015/1585, apgalvo, ka šajā gadījumā Vācijas iestāžu kontrolē tiek veikta resursu nodošana energoietilpīgajiem uzņēmumiem. Pēc tās domām, šis mehānisms atjaunojamu energoresursu veicināšanai atšķiras no spriedumā *PreussenElektra* aplūkotā un ir drīzāk pielīdzināms citās dalībvalstīs (Beļģijā, Francijā, Spānijā, Austrijā) īstenotajam, kuru Tiesa ir kvalificējusi kā valsts atbalstu, jo tas ir saistīts ar valsts iestāžu kontrolētu līdzekļu plūsmu par labu noteiktiem uzņēmumiem⁹⁶.

124. Tiesas judikatūras analīze šajā jomā liek man piekrist Komisijas viedoklim. Iesākumā atgādināšu, ka PSO saņemto un pārvaldīto *EEG* piemaksu noteica Vācijas iestādes, lai segtu 2012. gada *EEG* likumā paredzētās izmaksas, kuras radušās regulēto tarifu un tirgus prēmiju rezultātā, kas garantēja zaļās elektroenerģijas (*EEG*) ražotājiem cenu, kura pārsniedz tirgus cenu. Tādējādi *EEG* piemaksa ir daļa no Vācijas politikas, kas ir vērsta uz *EEG* elektroenerģijas ražotāju atbalstu un ir noteikta 2012. gada *EEG* likumā un tā papildu noteikumos. Šīs piemaksas samazinājuma noteiktiem energorijīgiem uzņēmumiem ražošanas nozarē mērķis bija mazināt šā atbalsta izmaksu ietekmi uz to budžetu.

125. Galvenie elementi, kuri pierāda, ka Vācijas iestādes īsteno kontroli pār ieņēmumiem, kas gūti no *EEG* piemaksas (tai skaitā, no tās samazinājuma noteiktiem energorijīgiem uzņēmumiem), un līdz ar to apliecina šo ieņēmumu “valsts līdzekļu” raksturu, ir šādi:

- šo līdzekļu publiskums;
- PSO īstenota *EEG* piemaksas pārvaldība, pamatojoties uz likumisku pienākumu, un
- Vācijas iestāžu administratīvā kontrole pār *EEG* piemaksu un tās samazinājuma noteiktiem energorijīgiem uzņēmumiem.

1) *Līdzekļu, kas gūti no EEG piemaksas un tās samazinājuma noteiktiem energorijīgiem uzņēmumiem, publiskums*

126. Elektroenerģijas ražotājiem, kuri izmanto atjaunojamus energoresursus, tiek garantēts, ka vietējo sadales tīklu operatori to iegādājas prioritārā kārtībā un norēķinās par to (tiesību aktos paredzēto prēmiju veidā). Tie pārvada elektroenerģiju, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem, PSO, kuru pienākums ir atlīdzināt tiem prēmijas, ko tie ir samaksājuši. *EEG* piemaksa tiek aprēķināta, pamatojoties uz elektroenerģijas pārdošanu elektroenerģijas biržai. Pēc tam *EEG* piemaksa tīri finansiālā veidā tiek sadalīta starp PSO, kas to pārnes uzņēmumiem, kuri piegādā elektroenerģiju galpatērētājiem.

127. *EEG* piemaksas pārņemšana ir piegādātāju uzņēmumu ar savu saimniecisko darbību saistīts lēmums, tomēr *de facto* tā tiek veikta sistemātiski un atbilst 2012. gada *EEG* likuma pamatmērķim. Piemaksas ierobežojums noteiktiem energorijīgiem uzņēmumiem tiek kompensēts ar attiecīgu piemaksas palielinājumu pārējiem patērētājiem⁹⁷, proti, tiem, kuri negūst labumu no šā ierobežojuma.

96 Spriedumi, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413); 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851); rīkojums, 2014. gada 22. oktobris, *Elcogás* (C-275/13, nav publicēts, EU:C:2014:2314), un Vispārējās tiesas spriedums, 2014. gada 11. decembris, *Austrija/Komisija* (T-251/11, EU:T:2014:1060).

97 Tā ir apstiprināts Lēmuma 2015/1585 preambulas 54. apsvērumā: “Vācijas Enerģijas patērētāju asociācija (*Bund der Energieverbraucher*), kas bija iesniegusi sākotnējo sūdzību Komisijai par 2012. gada *EEG* likumu, iebilda, ka *EEG* piemaksas samazinājumi patiešām veido valsts atbalstu energoietilpīgiem lietotājiem [...] un ka tiek nodarīts kaitējums tiem Vācijas uzņēmumiem un patērētājiem, kuriem jāmaksā augstāka *EEG* piemaksa bez līdzīgiem samazinājumiem”.

128. Vācijas valdība un prasītāji uzņēmumi norāda, ka *EEG* piemaksa (un attiecīgi – tās ierobežošana) ir saistīta tikai ar privāto līdzekļu plūsmu starp uzņēmumiem, kuri arī ir privāti un kuru attiecības, pamatojoties vienīgi uz līgumu, reglamentē civiltiesiskie akti. Runa esot par sistēmu, ar kuru, pamatojoties uz likumu, privātie uzņēmumi nosaka ražojuma minimālo pārdošanas cenu.

129. Es nepiekrītu šim viedoklim, jo *EEG* piemaksa nav vienkārši PSO iniciatīvas rezultāts, bet pamatojas uz Vācijas tiesību aktiem, kuros ir identificēti priekšrocības saņēmēji (*EEG* elektroenerģijas ražotāji un noteikti energorijīgi uzņēmumi), tā sauktie “atbilstības kritēriji” un atbalsta līmenis ar mērķi iekasēt finanšu līdzekļus, lai segtu maksājumus par *EEG* elektroenerģijas atbalstu.

130. PSO nav tiesīgi uzlikt tādu *EEG* piemaksu, kādu tie vēlas, un Vācijas iestādes uztrauga tās aprēķina kārtību, iekasēšanu un pārvaldību, kā arī piemērojamo ierobežojumu energorijīgiem uzņēmumiem, kas ir atkarīgs no iepriekšēja administratīva akta. Noteikumi, kuri reglamentē šo piemaksu, nodrošina, ka ar to tiek iegūts pietiekams finansiālais segums maksājumiem par *EEG* elektroenerģijas atbalstu, tostarp par tās samazinājumu energorijīgiem uzņēmumiem. Šie noteikumi nepieļauj iekasēt papildu ieņēmumus, kuri pārsniegtu šo maksājumu segšanai nepieciešamos, un PSO nedrīkst izmantot *EEG* piemaksu, lai finansētu cita veida darbības.

131. *EEG* piemaksas finansēšana, kā arī tās ierobežojums ir izstrādāti tā, ka maksājumi par *EEG* elektroenerģijas ražošanu pēc kaskādes principa tiek pārnesti uz Vācijas elektroenerģijas tirgus dalībniekiem. Kā jau iepriekš minēju, sistēmas būtība ir šāda:

- elektroenerģijas galapatērētāji maksā *EEG* piemaksu, kuras slogs noteiktiem energorijīgiem uzņēmumiem ir samazināts,
- zaļās elektroenerģijas ražotāji saņem tam atbilstošu finansiālo atbalstu, un
- vietējo sadales uzņēmumu, PSO un piegādes uzņēmumu uzdevums, kura izpildi kontrolē Vācijas iestādes, ir pārnest *EEG* piemaksas summu.

132. Tādējādi *EEG* piemaksa pēc sava rakstura ir valsts līdzekļi, ar kuriem sniedz atbalstu zaļās elektroenerģijas ražošanai, nevis tikai uzņēmumu un patērētāju privāti līdzekļi, kurus tie var nodot viens otram.

133. Šo raksturu nemaina fakts, ka Vācijā nav īpaši izveidotas valsts iestādes šo līdzekļu pārvaldīšanai, jo šis uzdevums ir uzticēts elektroenerģijas tirgus operatoriem (it īpaši, kolektīvi – PSO). Kā jau minēju, Tiesa ir lēmusi, ka atbilstīgi LESD 107. pantam, lai runa būtu par valsts līdzekļu nodošanu, nav obligāti, lai šie līdzekļi nāktu no valsts budžeta vai būtu valsts īpašumā vai lai tos iekasētu, novirzītu un pārvaldītu valsts iestāde.

134. Lai līdzekļi pēc sava rakstura būtu valsts līdzekļi, pietiek ar to, ka vieni indivīdi tos nodod citiem, novirzot tos atbalsta gala saņēmējiem, pat ja to pārvaldību īsteno kādas citas, nevis valsts iestādes, ja vien šo finanšu līdzekļu nodošana (šajā gadījumā – no galapatērētājiem zaļās elektroenerģijas ražotājiem uzņēmumiem) tiek veikta, pamatojoties uz likumiski noteiktu pienākumu un administratīvā kontrolē. Šāds ir 2012. gada *EEG* likumā noteiktais atbalsta mehānisms, kurš man šķiet pielīdzināms mehānismam, par kuru ir *Association Vent De Colère!* u.c.⁹⁸ judikatūra.

⁹⁸ Spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 25. punkts; 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413), 70. punkts, un rikožums, 2014. gada 22. oktobris, *Elcogás* (C-275/13, EU:C:2014:2314), 32. punkts.

135. Atbalsta shēmu ir izstrādājis Vācijas likumdevējs, tādējādi šī situācija nav pielīdzināma spriedumā *Doux Élevage*⁹⁹ aplūkotajai. Turklāt pats likumdevējs ir noteicis šo maksājumu mērķi (atbalsts EEG elektroenerģijas ražošanai), un PSO nevar brīvi lemt par to izmantošanu¹⁰⁰.

136. Pretēji Vācijas valdības un prasītāju uzņēmumu viedoklim šajā lietā aplūkots gadījums nav pielīdzināms spriedumā *PreussenElektra* iztirzātajam. Tajā Tiesa nosprieda, ka Vācijas tiesību aktos paredzētā iespēja uzņēmumiem, kas ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem enerģijas avotiem, pārdot to par cenu, kas ir augstāka nekā tirgus cena, nav saistīta ar valsts līdzekļu pārvešanu. Abu šo lietu galvenās atšķirības, manuprāt, ir šādas:

- Lietā *PreussenElektra* privātajiem uzņēmumiem nebija likumiska pienākuma pārvaldīt valsts līdzekļus, bet gan bija noteikts pienākums pirkt elektroenerģiju, izmantojot savus finanšu līdzekļus¹⁰¹. Turpretim PSO uzliktais pienākums maksāt EEG elektroenerģijas ražotājiem papildu atlīdzību tiek izpildīts, izmantojot nevis savus līdzekļus, bet gan EEG piemaksu, kuras summa ir paredzēta tikai 2012. gada EEG likumā noteikto atbalsta un kompensāciju shēmu finansēšanai.
- *PreussenElektra* analizētajā mehānismā nebija kompensācijas kārtības, bet ar 2012. gada EEG likumu valsts garantē privātajiem operatoriem, kuri ražo zaļo elektroenerģiju, pilnīgu tiem radušos papildu izmaksu segšanu un paredz, ka šīs izmaksas pilnībā uzņemas patērētāji.
- 2012. gada EEG likums nosaka EEG piemaksu (un tās ierobežojumu noteiktiem energorijīgiem ražošanas nozares uzņēmumiem), paredzot tās pārvešanu pēc kaskādes principa, ko nodrošina PSO tā, ka kopsummu, pamatojoties uz tiem izrakstītajiem rēķiniem, *de facto* samaksā patērētāji, bet to saņem EEG elektroenerģijas ražotāji. Turpretim lietā *PreussenElektra* šādas situācijas nebija.

137. Šis šajā lietā aplūkotās sistēmas īpatnības liedz to kvalificēt par vienkāršu mehānismu, ar kādu privāti uzņēmumi nosaka ražojuma (EEG elektroenerģijas) minimālo pārdošanas cenu, spriedumu *PreussenElektra* un *Van Tiggele* izpratnē. Gluži pretēji, runa ir par daudz plašāku atjaunojamās enerģijas veicināšanas sistēmu, kuras ražotājiem tiek garantēta valsts līdzekļu plūsma, kuru avots galu galā ir galapatērētāji un kurus centralizēti pārvalda PSO trīs Vācijas iestāžu, proti, *Bundesnetzagentur* (Federālā tīklu aģentūra, turpmāk tekstā – “BNetzA”), *Bafa* un *Umweltbundesamt* (Federālā vides aģentūra), kontrolē un uzraudzībā. Šīm funkcijām es pievērsīšos turpinājumā.

2) PSO likumā noteiktais pienākums pārvaldīt EEG piemaksu un tās samazinājumu energorijīgiem uzņēmumiem

138. Vācijas valdība un prasītāji uzņēmumi, pretēji Lēmumā 2015/1585 paustajam vērtējumam, nepiekrīt, ka PSO ir kolektīvi izraudzīti valsts līdzekļu pārvaldībai. Pēc to domām, dažādie operatori, uz kuriem attiecas 2012. gada EEG likums, tāpat kā citi tautsaimniecībā iesaistītie operatori tikai savstarpēji kārtu privātus prasījumus, kas izriet no likumā tiem piešķirtām tiesībām. Tas tos atšķir no valsts vai privātām struktūrām, kuru iesaistīšanās EEG elektroenerģijas atbalsta mehānismos tika analizēta spriedumā *Association Vent De Colère!* u.c.

139. Es, gluži pretēji, uzskatu, ka saskaņā ar 2012. gada EEG likumā noteikto pienākumu PSO ir obligāti jāpārvalda EEG piemaksa (un tās samazinājums energorijīgiem uzņēmumiem), tiem kļūstot par EEG elektroenerģijas atbalsta sistēmas darbības centrālo elementu. Tas izriet no uzdevumiem, kas paredzēti it īpaši 2012. gada EEG likuma 34.–39. pantā¹⁰².

99 Spriedums, 2013. gada 30. maijs, *Doux Élevage* un *Coopérative agricole UKL-ARREE* (C-677/11, EU:C:2013:348).

100 Spriedums, 2006. gada 15. jūnijs, *Air Liquide Industries Belgium* (C-393/04 un C-41/05, EU:C:2006:403), 46. punkts un tajā minētā judikatūra.

101 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 35. punkts.

102 Saskaņā ar Lēmuma 2015/1585 preambulas 106. apsvērumu PSO pienākums ir:

140. *EEG* piemaksa pārtop līdzekļos, kuri ir paredzēti Vācijas likumdevēja iepriekš konkrēti definētiem mērķiem un kuru iekasēšanai ir nepieciešama noteiktu starpnieku, kuru uzdevums ir to iekasēšana un pārvaldība, iesaistīšanās. Šīs summas, kuras netiek iekļautas PSO vispārējā budžetā, tiek iegrāmatotas atsevišķi, un PSO nav tiesīgi brīvi ar tām rīkoties. PSO, pamatojoties tieši uz valsts dotu uzdevumu, nodrošina finanšu plūsmu no galapatērētājiem līdz ražotājiem, pildot pienākumu, kas tiem ir noteikts likumā. Tādējādi tie nevis kārtu privātus prasījumus, bet gan valsts uzraudzībā pārvalda publiski tiesiskas iedabas piemaksu.

3) Vācijas iestāžu kontrole pār *EEG* piemaksu

141. Vācijas valdība un prasītāji uzņēmumi apgalvo, ka valsts iestāžu, it īpaši, *BNetzA* un *Bafa*, pilnvaras ir pārāk ierobežotas, lai tās varētu īstenot būtisku kontroli pār *EEG* piemaksu (un attiecīgi – tās ierobežojumu energorijīgiem uzņēmumiem). Vācija uzskata, ka, tā kā 2012. gada *EEG* likums nosaka piemaksas aprēķina metodi un pārredzamības prasības, kā arī *BNetzA* veikto uzraudzību, šo procedūru mērķis ir tikai novērst iespēju kādam privātajam operatoram netaisnīgi iedzīvoties maksājumu procesa rezultātā.

142. Tomēr Vācijas iestādes ne tikai uzrauga *EEG* piemaksas iekasēšanā iesaistīto operatoru rīcības likumību, bet vajadzības gadījumā arī piemēro sodus (*BNetzA*) vai pārliecinās par energorijīgo uzņēmumu tiesībām saņemt samazināto piemaksu (*Bafa*). Administratīvā kontrole pār *EEG* piemaksu un tās uzraudzība, manuprāt, ir nenoliedzamas.

143. Konkrēti, atbilstoši 2012. gada *EEG* likuma 61. pantam *BNetzA*, pildot savus uzraudzības uzdevumus, ir jākontrolē, ka PSO *EEG* elektroenerģiju tirgo atbilstoši 2012. gada *EEG* likuma 37. panta noteikumiem un ka tie *EEG* piemaksu aprēķina, nosaka, publisko un iekasē no elektroenerģijas piegādātājiem, ievērojot tiesību normas. Otrkārt, atbilstoši 2012. gada *EEG* likuma 48. pantam PSO sniedz *BNetzA* datus, kas tiek izmantoti kompensācijas mehānismam¹⁰³.

“– iepirkt savā teritorijā ražoto *EEG* elektroenerģiju tieši no ražotāja, ja tas ir tieši savienots ar pārvada līniju, vai no sadales sistēmas operatoriem (SSO) par regulētiem tarifiem vai maksāt tirgus prēmiju. Rezultātā *EEG* elektroenerģija un saskaņā ar 2012. gada *EEG* likumu sniegtā atbalsta finanšu slogs ir centralizēts katra no četriem PSO līmeņi,

piemērot zaļās elektroenerģijas atvieglojumu piegādātājiem, kuri to lūdz un kuri atbilst attiecīgajiem nosacījumiem, kas izklāstīti 2012. gada *EEG* likuma 39. panta 1. punktā,

izlīdzināt savstarpēji *EEG* elektroenerģijas apjomu tā, lai katrs operators pirktu vienādu *EEG* elektroenerģijas daļu,

pārdot *EEG* elektroenerģiju tūlītējā tirgū saskaņā ar noteikumiem, kas definēti 2012. gada *EEG* likumā un tā īstenošanas noteikumos, un to operatori var darīt kopīgi,

kopīgi aprēķināt *EEG* piemaksu, kam jābūt vienādam par katru Vācijā patērēto kWh, kā starpību starp ieņēmumiem no *EEG* elektroenerģijas pārdošanas un izdevumiem, kuri saistīti ar *EEG* elektroenerģijas pirkšanu,

kopīgi publicēt *EEG* piemaksu noteiktā formātā kopīgā tīmekļa vietnē,

publicēt arī vispārīgo informāciju par *EEG* elektroenerģiju,

salīdzināt prognozēto *EEG* piemaksu ar to, kādai tai patiesībā vajadzēja būt konkrētajā gadā, un pielāgot piemaksu nākamajā gadā,

publicēt prognozes vairākiem nākamajiem gadiem,

iekasēt *EEG* piemaksu no elektroenerģijas piegādātājiem,

(katram) uzskaitīt ar 2012. gada *EEG* likumu saistītās finanšu plūsmas (izdevumus un ieņēmumus) atsevišķos bankas kontos”.

103 Saskaņā ar Lēmuma 2015/1585 preambulas 39. apsvērumu *BNetzA* ir uzticēts pienākums nodrošināt, ka:

“– PSO pārdod tūlītējā tirgū elektroenerģiju, par kuru saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem [...] tiek maksāti regulētie tarifi,

PSO pareizi nosaka, piemēro un publicē *EEG* piemaksu,

PSO pareizi pieprasa no elektroenerģijas piegādātājiem *EEG* piemaksu,

144. *BNetzA* ir īstenošanas pilnvaras un funkcijas, kas ir saistītas ar dažādiem izmaksu un ieņēmumu posteņiem, kurus PSO var iekļaut *EEG* piemaksas aprēķinā. Šī aģentūra var pieņemt īstenošanas lēmumus, lai veiktu piemaksas līmeņa korekciju, kā arī uzlikt naudas sodus sistēmā iesaistītajiem operatoriem, lai garantētu 2012. gada *EEG* likuma īstenošanu.

145. Administratīvās darbības ir būtiskas arī energorijīgo uzņēmumu gadījumā: šīm kompānijām ir pienākums iesniegt kompetentajai ministrijai informāciju, kas nepieciešama, lai novērtētu, vai tiks sasniegti 2012. gada *EEG* likuma 40. pantā noteiktie mērķi. *BNetzA* ir jānodrošina, ka *EEG* piemaksa tiek samazināta tikai tiem elektroenerģijas piegādātājiem, kas atbilst 2012. gada *EEG* likuma 39. panta nosacījumiem. Turklāt *BAFA* lemj, vai energorijīgie uzņēmumi, kuri to ir pieprasījuši, ir tiesīgi maksāt tikai samazinātu *EEG* piemaksu, un šo lēmumu var apstrīdēt vienīgi Vācijas administratīvajās tiesās, bet ne civillietu tiesās.

146. Ņemot vērā šo Vācijas iestāžu kontroles un uzraudzības pilnvaru saistībā ar līdzekļiem no *EEG* piemaksas neizsmeļošo uzskaitījumu, es neredzu pietiekamus iemeslus apgalvot, ka Lēmums 2015/1585 nav spēkā tāpēc, ka tajā ir atzīts, ka šie līdzekļi bija minēto valsts iestāžu kontrolē.

147. Tādējādi uzskatu, ka *EEG* piemaksas ierobežojums tā, kā tas piemērots prasītājiem uzņēmumiem, ir uzskatāms par valsts līdzekļu nodošanu šiem uzņēmumiem LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

V. Secinājumi

148. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, piedāvāju Tiesai:

- 1) Atzīt *Verwaltungsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas Administratīvā tiesa, Vācija) iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par nepieņemamu.
- 2) Pakārtoti atzīt, ka šajā lietā nav konstatēti apstākļi, kas ļautu atzīt Eiropas Komisijas 2014. gada 25. novembra Lēmumu (ES) 2015/1585 par atbalsta shēmu SA.33995 (2013/C) (ex 2013/NN) (ko Vācija īstenojusi atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas un energoietilpīgu lietotāju atbalstam) par spēkā neesošu saistībā ar Vācijas tiesību aktos paredzētās vispārējās piemaksas ierobežojumu noteiktiem uzņēmumiem ar lielu elektroenerģijas patēriņu.

tikla operatori pareizi pieprasa no PSO regulēto tarifu un prēmiju maksājumus, [..].”